

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Veronika Trčková

Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 11. června 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. června 2017

Veronika Trčková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Tomáši Pohlovi za odborné vedení mé diplomové práce a za cenné připomínky a rady, které mi během psaní poskytoval. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu během celého studia.

Obsah

ÚVOD	1
1. ZÁKLADNÍ POJMY INSOLVENČNÍHO PRÁVA	3
1.1 INSOLVENČNÍ ŘÍZENÍ	3
1.2 ÚPADEK	4
1.2.1 Platební neschopnost	4
1.2.2 Předlužení	5
1.2.3 Hrozící úpadek.....	6
1.3 ZPŮSOBY ŘEŠENÍ ÚPADKU	6
1.3.1 Konkurs	6
1.3.2 Reorganizace	7
1.3.3 Oddlužení	8
1.4 PROCESNÍ SUBJEKTY INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ	8
2. PRŮBĚH INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ SMĚŘUJÍCÍHO K POVOLENÍ A SCHVÁLENÍ ODDLUŽENÍ	12
2.1 INSOLVENČNÍ NÁVRH A NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ	12
2.2 ZAHÁJENÍ INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ A ÚČINKY S TÍM SPOJENÉ	14
2.3 ROZHODNUTÍ O INSOLVENČNÍM NÁVRHU	17
2.4 ROZHODNUTÍ O NÁVRHU NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ A SCHVÁLENÍ ODDLUŽENÍ	19
2.5 ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ.....	20
2.5.1 Plnění splátkového kalendáře	20
2.5.2 Zpeněžení majetkové podstaty	21
2.5.3 Kombinace obou způsobů oddlužení.....	23
3. PROBLEMATICKÉ OTÁZKY ODDLUŽENÍ	24
3.1 NEPOCTIVÝ ZÁMĚR DLUŽNÍKA	24
3.2 PROBLEMATICKÉ OBLASTI SPOLEČNÉHO ODDLUŽENÍ MANŽELŮ	26
3.2.1 Místní příslušnost insolvenčního soudu.....	28
3.2.2 Rozvod manželů v době trvání účinků oddlužení.....	28
3.2.3 Smrt jednoho z manželů v době trvání účinků oddlužení.....	29
3.2.4 Neplnění schváleného společného oddlužení jedním z manželů	31
3.3 ODDLUŽENÍ PODNIKATELE	32
3.3.1 Přípustnost oddlužení pro podnikatele.....	32
3.3.2 Dluh z podnikání	33
3.3.3 Souhlas věřitele s oddlužením	34

3.3.4 Předchozí konkurs	34
3.3.5 Zajištěná pohledávka	35
3.4 STANOVENÍ NIŽŠÍCH NEŽ ZÁKONEM URČENÝCH MĚSÍČNÍCH SPLÁTEK	36
3.4.1 Žádost uplatněná v návrhu na povolení oddlužení dlužníka.....	36
3.4.2 Žádost uplatněná v průběhu oddlužení	37
3.4.3 Způsoby snížení měsíčních splátek	38
3.5 MIMOŘÁDNÉ PŘÍJMY DLUŽNÍKA V ODDLUŽENÍ PLNĚNÍM SPLÁTKOVÉHO KALENDÁŘE ...	39
3.6 PLNĚNÍ SPLÁTKOVÉHO KALENDÁŘE V ODDLUŽENÍ TŘETÍ OSOBOU	42
3.7 POSTAVENÍ ZAJIŠTĚNÝCH VĚŘITELŮ V ODDLUŽENÍ	44
4. SKONČENÍ ODDLUŽENÍ	47
4.1 ZRUŠENÍ SCHVÁLENÉHO ODDLUŽENÍ	47
4.2 SPLNĚNÍ ODDLUŽENÍ	50
4.3 OSVOBOZENÍ DLUŽNÍKA OD PLACENÍ POHLEDÁVEK.....	51
4.4 ODEJMUTÍ A ZÁNİK OSVOBOZENÍ	54
5. NOVELA INSOLVENČNÍHO ZÁKONA.....	56
5.1 PODÁNÍ NÁVRHU NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ	56
5.2 ZRUŠENÍ POVINNÉHO PŘEZKUMNÉHO JEDNÁNÍ.....	57
5.3 NESCHVÁLENÍ ODDLUŽENÍ A PROHLÁŠENÍ KONKURSU	58
ZÁVĚR.....	60
SEZNAM LITERATURY	62
PŘÍLOHA Č. 1	69
ABSTRAKT.....	73
ABSTRACT	74

Seznam použitých zkratk

IZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud
NS	Nejvyšší soud

Úvod

Institut oddlužení byl do právního řádu České republiky zaveden zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále IZ), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2008. Již desátým rokem je tudíž možné při splnění zákonných podmínek řešit dlužníkův úpadek oddlužením, které na jedné straně slouží k ochraně věřitelů dlužníka, jimž IZ garantuje minimální míru uspokojení přihlášených pohledávek, a na straně druhé poskytuje ochranu dlužníkovi tím, že nabízí řešení jeho ekonomické a sociální situace.

V diplomové práci se věnuji institutu oddlužení, protože se jedná o velmi aktuální a dlužníky využívaný institut, se kterým jsem se měla možnost seznámit v rámci své studentské praxe. Pro mnoho osob se řada jednoduše dostupných úvěrů bez prokazování solventnosti jeví jako cesta ke krásné dovolené, hezkým vánočním dárkům a přepychovému životu. Z důvodu nízké finanční gramotnosti si však tyto osoby nedokáží, možná ani nechtějí, spočítat, kolik je krátkodobá radost či zážitek bude stát, postupně ztratí schopnost své dluhy splácet, což často vyřeší dalším úvěrem za účelem splácení toho předchozího a ocitnou se tak v dluhové pasti. Mezi dlužníky žádající o povolení oddlužení jsou ale i osoby, které se do tíživé finanční situace dostaly v důsledku nepříznivého životního osudu. IZ dlužníkům, primárně nepodnikajícím fyzickým osobám, nabízí oddlužení jako sanační způsob řešení jejich úpadku a tím nový start do života bez dluhů a nekonečných exekucí.

Cílem této diplomové práce je charakterizovat institut oddlužení, zařadit ho do systému insolvenčního práva, popsat jeho procesní průběh a zaměřit se na některé problematické oblasti jeho zákonné úpravy, protože řada otázek praktické aplikace IZ zůstává nezodpovězena a mezery, nejasnosti zákona se snaží svou rozhodovací praxí vyplnit soudy.

Text práce se dělí do 5 kapitol. V první se věnuji charakteristice základních pojmů insolvenčního práva a způsobům řešení úpadku dlužníka, následuje kapitola zaměřená na průběh insolvenčního řízení směřujícího k povolení a schválení oddlužení. V třetí části se budu zabývat některými problematickými oblastmi oddlužení, které se snaží svou činností osvětlit soudy. Čtvrtá část se zaměřuje na skončení oddlužení, a to jak jeho splnění, tak zrušení. V poslední kapitole stručně

upozorním na některé změny v oddlužení, které budou zavedeny novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 7. 2017

Při psaní diplomové práce jsem vycházela především z účinné právní úpravy, související odborné literatury a judikatury. Ač byl IZ již několikrát novelizován, nedošlo zatím k úplnému sjednocení právní terminologie se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ObčZ). Proto se v textu práce, zejména v citacích zákona a odborné literatury, mohou objevit dle ObčZ již neexistující pojmy.

1. Základní pojmy insolvenčního práva

Považuji za vhodné v první části práce stručně vysvětlit základní pojmy insolvenčního práva, aby došlo k systematickému zařazení institutu oddlužení a osvětlení pojmů, s kterými bude dále v textu pracováno.

1.1 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení definuje IZ jako soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.¹ Jedná se o jednotné řízení, při kterém nejprve dochází k rozhodnutí, zda je dlužník v úpadku a pokud ano, tak se následně rozhoduje o způsobu jeho řešení. Cílem insolvenčního řízení by ideálně mělo být co nejvyšší a v zásadě poměrné uspokojení pohledávek dlužníkových věřitelů.

Insolvenční řízení je upraveno především insolvenčním zákonem, ale ovlivňují ho i další zákonné a podzákonné právní předpisy.² IZ ve svém § 7 upravuje vztah k zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen OSŘ), jehož ustanovení o sporném řízení se pro insolvenční řízení a incidenční spory použijí přiměřeně v případě, že IZ nestanoví vlastní pravidlo a zároveň není postup dle OSŘ v rozporu se zásadami insolvenčního řízení. Ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně IZ odkazuje.³

---

¹ § 2 písm. a) IZ

² Například zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a k provedení insolvenčního zákona, vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách

³ § 7 IZ

1.2 Úpadek

Základní podmínkou použití IZ k řešení ekonomické situace dlužníka je dlužníkuv úpadek. Vymezení pojmu úpadku poskytuje ustanovení § 3 IZ, které rozlišuje dvě formy úpadku, a to platební neschopnost a předlužení. Obě formy úpadku představují objektivní ekonomický stav dlužníka vyznačující se pluralitou na straně věřitelů. Přitom není rozhodující výše závazků dlužníka vůči těmto věřitelům. Není ani zapotřebí, aby výše závazku dlužníka vůči věřiteli byla najisto postavena, postačí, že je nepochybné, že závazek dlužníka vůči věřiteli v nějaké výši existuje.⁴ Aby však nedocházelo k účelovému postupování části pohledávky jednoho věřitele na další subjekt, uvádí zákon výslovně, že dalším věřitelem není ten, na něhož byla převedena pohledávka v posledních 6 měsících před nebo po zahájení insolvenčního řízení (§ 143 odst. 2 IZ).⁵

1.2.1 Platební neschopnost

O platební neschopnost se jedná v případě naplnění tří kumulativních podmínek, kdy dlužník má nejméně dva věřitele, vůči nimž má peněžité závazky déle než 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Neschopnost plnit peněžité závazky představuje objektivní skutečnost, která u dlužníka nastala a v jejímž důsledku nemůže uspokojit pohledávky věřitelů, naopak neochota dlužníka uhradit své závazky nenaplnuje zákonné podmínky platební neschopnosti. Vyvratitelná domněnka neschopnosti plnit peněžité závazky nastává při alternativním splnění následujících podmínek – dlužník:

- (a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků,
- (b) neplní závazky déle než 3 měsíce po splatnosti,

---

⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 301 s. ISBN 978-80-7380-568-5. S. 24.

⁵ HÁSOVÁ, J. MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9. S. 6.

(c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí,

(d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 IZ⁶, kterou mu uložil insolvenční soud.

Platební neschopnost může nastat u všech kategorií dlužníků, tedy u fyzické osoby nepodnikatele, fyzické osoby podnikatele, právnické osoby podnikatele i právnické osoby, která se nepovažuje za podnikatele. Aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu mají v případě platební neschopnosti dlužník i jeho věřitel.

1.2.2 Předlužení

Předlužení může na rozdíl od platební neschopnosti nastat pouze u dlužníka, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou podnikatelem, tedy u osob, které jsou povinny vést účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Opět musí být splněna podmínka mnohosti věřitelů, ke které přistupuje podmínka, že souhrn závazků dlužníka (splatných i nesplatných) převyšuje hodnotu jeho majetku. Legální definici majetku obsahuje ustanovení § 495 ObčZ, která říká, že majetkem je vše, co patří určité osobě, ať už právnické nebo fyzické. Majetkem se rozumí jak soubor věcí hmotných, tak nehmotných. V této souvislosti je třeba zmínit, že za nehmotné věci ObčZ považuje i práva, tj. pohledávky (§ 496 odst. 2), proto lze za majetek považovat v podstatě všechny věci v právním smyslu (§ 489).⁷ Při oceňování dlužníkovy majetku se dále musí přihlížet k očekávanému výnosu z další správy jeho majetku nebo podnikatelské činnosti. Insolvenční návrh může pro předlužení podat dlužník i věřitel, věřitelský návrh je však z povahy věci téměř vyloučen, protože věřitel nemá příslušné podklady pro zjištění předlužení, nemá přístup do dlužníkovy účetnictví.

---

⁶ Seznam dlužníkovy majetku včetně jeho pohledávek, seznam dlužníkových závazků, seznam dlužníkových zaměstnanců a listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek

⁷ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9, s. 1751

1.2.3 Hrozící úpadek

IZ dává možnost dlužníkovi, který důvodně očekává, že v budoucnu nebude schopen plnit podstatnou část svých peněžitých závazků vůči věřitelům řádně a včas, podat návrh na rozhodnutí o hrozícím úpadku. O tom, co je podstatnou částí závazků, zákon i důvodová zpráva k němu mlčí.⁸ Hrozící úpadek může u zodpovědného dlužníka, který nečeká až na úplné prohloubení finančních problémů, zvýšit ochranu dlužníka samotného, tak věřitelů.

1.3 Způsoby řešení úpadku

Zjištěný úpadek, respektive hrozící úpadek (dále společně jen úpadek), lze řešit buď formou likvidace, nebo sanace. Likvidačním způsobem řešení úpadku je konkurs⁹, mezi sanační způsoby řešení patří reorganizace a oddlužení.

1.3.1 Konkurs

V případě, že insolvenční soud rozhodne o řešení dlužníkovy úpadku konkursem, dochází k uspokojování věřitelů prostřednictvím výnosů ze zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Pohledávky věřitelů jsou uspokojovány zásadě poměrně, přičemž ty pohledávky nebo jejich části, které zůstanou po zrušení konkursu neuspokojeny, nezanikají, pokud není stanoveno zákonem jinak. Dlužník prohlášením konkursu ztrácí dispoziční práva k majetkové podstatě, která přechází na insolvenčního správce. Ten zpeněžuje majetkovou podstatu v rámci veřejné dražby, prodejem movitých a nemovitých věcí v souladu s ustanoveními OSŘ, nebo prodejem dlužníkovy majetku mimo dražbu.

Prvořadým cílem konkursu tedy není zachování provozu podniku dlužníka, nýbrž má vést ve většině případů alespoň k částečnému uspořádání majetkových

---

⁸ Důvodová zpráva č. 182/2006 Dz., k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

⁹ IZ obsahuje zvláštní ustanovení o nepatrném konkursu a o úpadku finančních institucí. V obou případech jde stále o konkurs, na který však aplikujeme zvláštní ustanovení.

vztahů dlužníka k jeho věřitelům.¹⁰ Z důvodu, že po skončení konkursu nezanikají neuspokojené pohledávky věřitelů, není konkurs efektivním řešením úpadku pro dlužníka, který nemá dostatečný majetek. Věřitelé zjištěných v konkursu neuspokojených pohledávek totiž mohou podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci, a to ve lhůtě 10 let od zrušení konkursu, po uplynutí této lhůty se jejich právo promlčuje. Otázkou však zůstává, zda má výkon rozhodnutí, případně exekuce, faktický smysl, když byla majetková podstata dlužníka zpeněžena v rámci konkursu.

1.3.2 Reorganizace

Jedním ze dvou sanačních způsobů řešení úpadku je reorganizace. Reorganizace je možná pouze u dlužníka podnikatele, a to u osoby fyzické i právnické, protože jejím cílem je zachování provozu závodu dlužníka prostřednictvím ozdravujících opatření v hospodaření závodu. Další podmínkou pro možnost reorganizace je, že roční obrat dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu činí alespoň 50.000.000 Kč, nebo že dlužník zaměstnává v pracovním poměru alespoň 50 zaměstnanců, přičemž postačuje alternativní splnění jedné z podmínek. Pokud však dlužník předloží insolvenčnímu soudu reorganizační plán, se kterým souhlasí polovina zajištěných i nezajištěných věřitelů určená dle výše jejich pohledávek, nemusí být ani jedna ze dvou doplňujících podmínek splněna. IZ poskytuje negativní výčet subjektů, u kterých reorganizace není možná, jde o právnické osoby v likvidaci, obchodníky s cennými papíry a osoby oprávněné k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.

Reorganizace po schválení soudem probíhá na základě reorganizačního plánu, jehož plnění průběžně kontrolují věřitelé. Pohledávky věřitelů jsou uspokojovány postupně. Reorganizační plán obsahuje opatření, která je nutná přijmout pro ozdravení závodu a zároveň v něm mohou být upraveny právní vztahy mezi dlužníkem a jeho věřiteli, například může být prodloužena splatnost pohledávek, upravena jejich výše apod.

---

¹⁰ HÁSOVÁ, J. MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9. S. 157

Z výše uvedeného vyplývá, že reorganizace není zaměřena na rozprodání dlužníkovu majetku a jeho následnou likvidaci (na rozdíl od konkurzu), ale naopak na zachování provozu dlužníkovu podniku, jehož hodnota jako funkčního celku je vyšší než součet hodnot jednotlivých aktiv, čímž je zajištěn následně vyšší výnos pro věřitele.¹¹

1.3.3 Oddlužení

Oddlužení je druhým sanačním způsobem řešení úpadku dlužníka, určený primárně pro nepodnikatele, tedy fyzické osoby nemající dluhy z podnikání a právnické osoby, které nejsou podle zákona považovány za podnikatele a současně nemají dluhy z podnikání.¹² Oddlužení je dlužníky velmi hojně využíváný, v některých případech zneužíváný, způsob řešení úpadku. Jako velmi atraktivní se pro dlužníky jeví osvobození od placení pohledávek nebo jejich částí, které nebyly v rámci úspěšného oddlužení uspokojeny. Průběhu insolvenčního řízení, jehož předmětem je oddlužení, způsobům oddlužením a problematickým otázkám oddlužení se věnuji podrobně v dalších částech práce.

1.4 Procesní subjekty insolvenčního řízení

Procesními subjekty jsou dle ustanovení § 9 IZ insolvenční soud, dlužník, věřitelé uplatňující svá práva vůči dlužníkovi, insolvenční správce (popřípadě další správce¹³), státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a likvidátor dlužníka. Vedle procesních subjektů definuje IZ účastníky řízení – jedná se o užší pojem, který zahrnuje dlužníka a věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

---

¹¹ ŠPIČKA, Martin. *Reorganizace v kostce*. Publikováno dne 27. 8. 2008. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/reorganizace-v-kostce-55124.html> (citováno dne 7. 3. 2017)

¹² Oddlužení osob, které mají dluhy z podnikání, se věnuji v kapitole 3.3 Oddlužení podnikatele.

¹³ Zástupce insolvenčního správce, oddělený insolvenční správce, zvláštní insolvenční správce, předběžný správce.

Insolvenční soud je soud, který vede insolvenční řízení, tedy vydává rozhodnutí v průběhu insolvenčního řízení¹⁴ a vykonává dohlédací činnost, která spočívá ve v dohledu nad ostatními procesními subjekty. Při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu insolvenčního řízení, činí opatření potřebná k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti, týkající se činnosti jednotlivých subjektů řízení.¹⁵ K insolvenčnímu řízení jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy, místní příslušnost se řídí u právnické osoby a fyzické osoby podnikatele sídlem (příslušný bude krajský soud v kraji, v němž má dlužník sídlo), u fyzické osoby bydlištěm (příslušný bude krajský soud, v jehož obvodu má dlužník bydliště).

Dlužníkem v insolvenčním řízení může být právnická nebo fyzická osoba, ať už jde o podnikající nebo nepodnikající subjekt. IZ absolutně vylučuje u taxativně vyjmenovaných subjektů aplikaci svých ustanovení – mezi tyto subjekty patří:

- stát,
- územní samosprávný celek,
- Česká národní banka,
- Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky,
- Garanční systém finančního trhu a jím spravované fondy,
- Garanční fond obchodníků s cennými papíry,
- veřejná vysoká škola,
- právnická osoba, jestliže stát nebo vyšší územní samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil.

Věřitelé dlužníka, kteří přihlásí svou pohledávku do insolvenčního řízení, se stávají účastníky řízení. Věřitelé realizují svůj vliv prostřednictvím věřitelských

---

¹⁴ Rozhodnutí v insolvenčním řízení mají formu usnesení. Jedná se například o usnesení o moratoriu, o úpadku dlužníka, o způsobu jeho řešení.

¹⁵ § 11 odst. 2 IZ

orgánů, kterými jsou schůze věřitelů a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů (§ 46 IZ).¹⁶ Věřitele můžeme rozlišovat podle povahy jejich pohledávek na věřitele:

- s pohledávkou za majetkovou podstatou,
- s pohledávkou postavenou na roveň pohledávce za majetkovou podstatou,
- se zajištěnou pohledávkou,
- s nezajištěnou pohledávkou,
- s podmíněnou pohledávkou,
- s podřízenou pohledávkou,
- s pohledávkou společníka nebo člena dlužníka vyplývající z účasti na společnosti nebo družstvu.

Insolvenční správce je procesní subjekt se specifickým postavením. Stručně řečeno – tento zvláštní procesní subjekt má samostatné postavení jak vůči dlužníku v úpadku, tak i vůči jeho věřitelům. Insolvenční správce však není zástupcem kteréhokoli z účastníků řízení.¹⁷ Insolvenčního správce ustanovuje insolvenční soud nejpozději v rozhodnutí o úpadku, a to ze seznamu insolvenčních správců vedeného Ministerstvem spravedlnosti. Insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře.¹⁸

Za další procesní subjekty IZ označuje *státní zastupitelství* a *likvidátora dlužníka*. Státní zastupitelství může vstoupit do probíhajícího insolvenčního řízení, včetně incidenčních sporů a moratoria z důvodu veřejného zájmu, kterým bude zejména monitorování případné trestné činnosti.¹⁹ Pokud probíhá insolvenční řízení u

---

¹⁶ HÁSOVÁ, J. MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9. S. 16

¹⁷ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 62

¹⁸ § 36 odst. 1 IZ

¹⁹ V rámci insolvenčního řízení mohou být spáchány tzv. úpadkové trestné činy, mezi které patří trestný čin poškození věřitele (§ 222 TZ), trestný čin zvýhodnění věřitele (§ 223 TZ), trestný čin způsobení úpadku (§ 224), trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225) a trestní čin pletichy v insolvenčním řízení (§ 226). Kromě těchto můžou být v rámci insolvenčního řízení spáchány i další trestné činy – např. porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 TZ), zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254 TZ).

právnícké osoby v likvidaci, bude likvidátor takového dlužníka i nadále vykonávat svou působnost, a to v rozsahu, ve kterém nepřešla na insolvenčního správce.

2. Průběh insolvenčního řízení směřujícího k povolení a schválení oddlužení

Insolvenční řízení má dvě hlavní fáze. Nejprve insolvenční soud zjišťuje, zda se dlužník nachází v úpadku. Pokud řízení v této fázi neskončí (typicky zamítnutím insolvenčního návrhu pro neosvědčení úpadku dlužníka), pokračuje soud v dalším řízení, kdy v jeho druhé fázi rozhoduje o způsobu řešení úpadku dlužníka.²⁰

2.1 Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh, který je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel, v případě hrozícího úpadku má aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu výlučně dlužník. IZ zakotvuje povinnost právnické osoby a fyzické osoby podnikatele podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu od chvíle, kdy se dozví, nebo při náležité pečlivosti dozvědět měl, o svém úpadku, stejnou povinnost má i v případě zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce postizením jeho závodu z důvodu nedostačujícího majetku, což neplatí, pokud má dlužník ještě jiný závod.

Kromě obecných náležitostí podání²¹ musí insolvenční návrh splňovat náležitosti stanovené v § 103 IZ, kterými jsou:

- označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka, případně jejich zástupců,
- rozhodující skutečnosti osvědčující úpadek, respektive hrozící úpadek, dlužníka,
- skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění věřitele podat insolvenční návrh vůči dlužníkovi,
- označení důkazů, kterých se navrhovatel dovolává,
- čeho se navrhovatel domáhá.

---

²⁰ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015. 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2. S. 220

²¹ Viz ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen NS) dovodil, že povinnost vylíčit v insolvenčním návrhu rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, není splněna tím, že insolvenční navrhovatel ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který připojí k insolvenčnímu návrhu jako přílohu.²² Navrhovatel je proto povinen vylíčit rozhodující skutečnosti v samotném insolvenčním návrhu a následně je doložit listinnými důkazy, které k návrhu připojí.

Pokud je insolvenční návrh podán v listinné podobě, musí obsahovat úředně ověřený podpis navrhovatele, v případě elektronické formy musí být opatřen uznávaným elektronickým podpisem nebo zaslán prostřednictvím datové schránky. U věřitelského návrhu je nutné předložit dva stejnopisy, aby jeden zůstal insolvenčnímu soudu a jeden byl doručen dlužníkovi do vlastních rukou, u dlužnického návrhu postačí podat jeden stejnopis.

Podá-li insolvenční návrh dlužník, je povinen k němu připojit

- seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků,
- seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů,
- seznam svých zaměstnanců,
- listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek.²³

V případě, že insolvenční návrh podává dlužník, který chce svůj úpadek řešit oddlužením, musí být součástí návrhu i návrh na povolení oddlužení. Pokud podal insolvenční návrh věřitel, může dlužník podat návrh na povolení oddlužení do 30 dnů ode dne, kdy mu byl insolvenční návrh doručen. Návrh na povolení oddlužení musí vedle obecných náležitostí podání obsahovat

- označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech,
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,

---

²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009 sp. zn. 29 NSCR 7/2008.

²³ § 104 odst. 1 IZ

- návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.²⁴

Dlužník musí k návrhu na povolení oddlužení dále připojit následující doklady:

- seznam majetku a seznam závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým v mezidobí došlo v porovnání se seznamy, které v insolvenčním řízení již dříve předložil,
- listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky.²⁵

Na rozdíl od insolvenčního návrhu lze návrh na povolení oddlužení podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanovuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.²⁶

2.2 Zahájení insolvenčního řízení a účinky s tím spojené

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy je insolvenční návrh doručen věcně příslušnému soudu.²⁷ Ten je povinen oznámit zahájení řízení vyhláškou²⁸, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin od doručení insolvenčního návrhu, respektive do dvou hodin po zahájení úředních hodin nejbližšího pracovního dne insolvenčního soudu v případě, že návrh dojde v době, kdy do skončení úředních hodin insolvenčního soudu zbývá méně než 2 hodiny, nebo ve dnech pracovního klidu. Vyhláška se doručuje

---

²⁴ § 391 odst. 1 IZ

²⁵ § 392 odst. 1 IZ

²⁶ Formulář je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>>.

²⁷ O místní příslušnosti IZ v tomto směru mlčí. Insolvenční řízení je proto zahájeno dnem, kdy je insolvenční návrh doručen některému z krajských soudů, případně Městskému soudu v Praze. V souladu s ust. §105 odst. 2 OSŘ bude návrh postoupen místně příslušnému soudu.

²⁸ Povinné náležitosti vyhlášky stanoví § 101 IZ.

účastníkům řízení, přičemž tuto povinnost insolvenční soud splní zveřejněním vyhlášky v insolvenčním rejstříku.²⁹

IZ se zahájením řízení spojuje následující účinky:

a) *Pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, pokud je možné uplatnit je přihláškou v rámci insolvenčního řízení.*

Věřitelé mohou své pohledávky od zahájení insolvenčního řízení uplatňovat prostřednictvím přihlášek do insolvenčního řízení. Nemožnost uplatnění žaloby má ochránit dlužníkům majetek před souběžným podáváním žalob, aby nedošlo k narušení zásady poměrného uspokojení věřitelů v rámci insolvenčního řízení. Ustanovení § 109 odst. 1 písm. a) bylo přezkoumáno ústavním soudem, když bylo stěžovatelem napadeno pro rozpor s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu. Ústavní soud rozhodl, že smyslem napadeného ustanovení je celkové vyřešení majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku, tedy docílení co nejefektivnějšího uspokojení věřitelů, a to v jednotném režimu. Žádnému z věřitelů není bráněno domáhat se uspokojení své pohledávky, byť se tak bude dít pouze cestou přihlášky, a proto byla stížnost odmítnuta jako neopodstatněná.³⁰

b) *Právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených IZ.*

I věřitelé, jejichž pohledávka je zajištěna majetkem náležejícím do majetkové podstaty, jsou povinni podat přihlášku do insolvenčního řízení v souladu s ustanovením § 166 IZ, není možné, aby byli uspokojeni ze zajištění mimo probíhající insolvenční řízení. Dále toto ustanovení reflektuje § 41 IZ, které předpokládá vznik nového zajištění u smluv o úvěrovém financování uzavírané insolvenčním správcem.

c) *Výkon rozhodnutí či exekuci postihující majetek dlužníka nebo majetek náležející do majetkové podstaty lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést.*³¹

---

²⁹ Insolvenční rejstřík je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti <<https://isir.justice.cz/>>.

³⁰ Viz Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2011 sp. zn. I. ÚS 2042/11.

Ustanovení zakotvuje vztah exekučního a insolvenčního řízení, přičemž insolvenčnímu je dána přednost. Majetek náležející do majetkové podstaty má být ochráněn před provedením výkonu rozhodnutí a exekuce, aby mohl být naplněn cíl insolvenčního řízení, tedy co nejvyšší a poměrné uspokojení přihlášených věřitelů. Soud či exekutor se po zahájení insolvenčního řízení musí zdržet úkonů, jimiž se výkon rozhodnutí nebo exekuce bezprostředně realizuje.³² V případě, že exekutor vůči dlužníkovi vymůže plnění před zahájením insolvenčního řízení, ale ještě před rozvrhem rozdělované podstaty dojde k zahájení insolvenčního řízení, je dle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 soudní exekutor povinen po zahájení insolvenčního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty úpadce jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce (svoji pohledávku) přihlásit do insolvenčního řízení. Toto rozhodnutí je ale nedávnými nálezy Ústavního soudu³³ (dále jen ÚS) označeno jako svévolné, jelikož při výkladu kolidujících právních norem³⁴ NS nepostupoval v souladu s obecnými výkladovými pravidly a svůj odklon přitom nedostatečně odůvodnil, následnou praxi Nejvyššího soudu označil ÚS jako protiústavní. Nález sp. zn. IV. ÚS 378/16 ze dne 6. 9. 2016 byl doplněn odlišným stanoviskem soudce ÚS Jana Musila, které bylo podpořeno i některými osobami z řad odborné veřejnosti.³⁵ Budoucnost ukáže, zda bude věc postoupena k rozhodnutí i plénu ÚS.

---

³¹ Výjimku tvoří případy pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jím na roveň postavených, pro které lze provést nebo vést výkon rozhodnutí nebo exekuci na základě a dle podmínek stanovených v rozhodnutí insolvenčního soudu dle § 203 odst. 5 IZ.

³² HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 344.

³³ Srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 378/16 ze dne 6. 9. 2016, IV.ÚS 2264/16 ze dne 17. 1. 2016, I.ÚS 2898/16 ze dne 21. 2. 2017.

³⁴ Zejména kolize § 5 IZ a § 46 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Např. Hradil, Aleš; Urbanec David. *Odměna soudního exekutora a insolvenční řízení*. Publikováno dne 30. 9. 2016. Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/odmena-soudniho-exekutora-a-insolvenčni-řízení-103301.html>>

d) Nelze uplatnit právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem, založené dohodou věřitele a dlužníka.

Uplatnění práva z takové dohody uzavřené buď dle ObčZ, nebo dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, by zásadně narušovalo uplatnění principu poměrného uspokojení věřitelů.

Od okamžiku, kdy nastaly výše uvedené účinky, je dlužník, nestanoví-li insolvenční soud jinak, povinen zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, a to pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku, anebo o jeho nikoli nezanedbatelné zmenšení.³⁶ Měřítka podstatnosti či nezanedbatelnosti IZ neposkytuje, nechává ho na individuálním posouzení u každého dlužníka. Výjimku z omezení dispozičních oprávnění představují pouze povinnosti uložené dlužníkovi zvláštními právními předpisy, provozování závodu, odvrácení hrozící škody, plnění zákonné vyživovací povinnosti a splnění procesních sankcí. Ostatní právní jednání učiněné bez souhlasu insolvenčního soudu by byly stiženy neúčinností.

2.3 Rozhodnutí o insolvenčním návrhu

Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení mají mnoho formálních náležitostí³⁷, které musí být obligatorně splněny. Bezvadné návrhy mají insolvenčním soudům umožnit rychlá a odůvodněná rozhodnutí o úpadku i způsobu jeho řešení. Aby byla zaručena rychlost řízení, stanoví IZ insolvenčnímu soudu lhůty k rozhodnutí o věci, kdy do 10 dnů od podání návrhu musí insolvenční soud učinit úkony směřující k rozhodnutí věci a v případě nesporného návrhu nejpozději do 15 dnů od podání návrhu rozhodnout ve věci. Insolvenční soud může rozhodnout o insolvenčním návrhu v zásadě 3 způsoby:

---

³⁶ § 111 odst. 1 IZ

³⁷ Viz kapitola 2.1 Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení

- a) insolvenční návrh odmítne,
- b) rozhodne o úpadku dlužníka,
- c) insolvenční návrh zamítne.

Odmítnut bude insolvenční návrh, který trpí vadou nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý. V případě, že návrhu chybí přílohy požadované IZ, poskytne insolvenční soud navrhovateli lhůtu k jejich doplnění, která však není delší než 7 dní. Pokud v této lhůtě nejsou přílohy doplněny, dojde k odmítnutí návrhu. IZ poskytuje ochranu před podáváním tzv. šikanózních (zjevně bezdůvodných) insolvenčních návrhů, které neprodleně po jejich podání insolvenční soud odmítne.

Jestliže není insolvenční návrh odmítnut, osvědčují se skutečnosti, na jejichž základě insolvenční soud rozhoduje. U dlužnického návrhu jsou rozhodné skutečnosti osvědčeny údaji uvedenými v insolvenčním návrhu a jeho přílohách, pokud nedojde k rozporu mezi těmito údaji a zjištěnými skutečnostmi. U věřitelského návrhu musí být dlužníkovi umožněno, aby se k insolvenčnímu návrhu vyjádřil ještě před rozhodnutím o něm. Jestliže je osvědčeno, případně dokázáno, že je dlužník v úpadku, vydá insolvenční soud *rozhodnutí o úpadku*. Mezi náležitosti rozhodnutí o úpadku stanovené v § 136 IZ patří zejména výrok o zjištění úpadku dlužníka, ustanovení insolvenčního správce, vyzvání věřitelů k podání přihlášek a svolání přezkumného jednání.

Zamítnut bude insolvenční návrh, pokud:

- a) dlužník nenaplnuje zákonné podmínky pro vydání rozhodnutí o úpadku,
- b) u věřitelského návrhu není osvědčena mnohost věřitelů,
- c) v případě platební neschopnosti navrhované věřitelem dlužník v dobré víře osvědčí, že platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a lze důvodně předpokládat, že ji odvrátí do 3 měsíců po splatnosti peněžitých závazků,
- d) u věřitelského návrhu na dlužníka, který je právnickou osobou, stát nebo vyšší územní samosprávný celek po zahájení insolvenčního řízení převzal všechny jeho dluhy nebo se za ně zaručil.

2.4 Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení a schválení oddlužení

Pokud dlužník podal s insolvenčním návrhem současně návrh na povolení oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu jeho řešení. V případě, že insolvenční návrh podal věřitel a dlužník v zákonné lhůtě podal návrh na povolení oddlužení, rozhoduje insolvenční soud o způsobu řešení úpadku samostatným rozhodnutím nejpozději do 30 dnů po rozhodnutí o úpadku. Insolvenční soud může rozhodnout o návrhu na povolení oddlužení opět 3 způsoby:

- a) návrh na povolení oddlužení odmítne,
- b) návrh na povolení oddlužení zamítne,
- c) povolí oddlužení.

Návrhu na povolení oddlužení lze *odmítnout* ze stejných důvodů jako u insolvenčního návrhu, dále z důvodu opožděnosti návrhu na povolení oddlužení³⁸ a v případě, že je návrh podaný osobou bez aktivní legitimace, tedy osobou odlišnou od dlužníka.

K *zamítnutí* návrhu na povolení oddlužení soud přistoupí, pokud lze důvodně předpokládat, že:

- a) dlužník sleduje nepoctivý záměr,
- b) v rámci schváleného oddlužení by došlo k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů v míře nižší než 30 %, ledaže by s touto skutečností věřitelé souhlasili,
- c) dosavadní výsledky řízení svědčí o lehkomyšlném či nedbalém přístupu dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.

S odmítnutím a zamítnutím návrhu je spojen závažný procesní důsledek, insolvenční soud totiž současně s těmito rozhodnutími rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem.

Pokud nedojde k odmítnutí, zamítnutí, případně zpětvzetí návrhu, insolvenční soud oddlužení *povolí*. Před schválením oddlužení je třeba vyřešit jakou formou má

---

³⁸ Viz kapitola 2.1 Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení.

být oddlužení provedeno. Způsob provedení oddlužení může navrhnout dlužník, rozhodnou o tom však včas přihlášení nezajištění věřitelé hlasováním na schůzi věřitelů za tímto účelem svolané, případně mimo schůzi za podmínek stanovených IZ. Pro přijetí některého ze způsobů oddlužení je nutné, aby pro něj hlasovala prostá většina hlasů nezajištěných věřitelů počítaná dle výše jejich pohledávek. Jestliže se tak nestane, o způsobu oddlužení rozhodne insolvenční soud v rozhodnutí o schválení oddlužení. Na schůzi věřitelů mohou věřitelé namítnout, že zde jsou skutečnosti, které by odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení.³⁹

Oddlužení nemůže být schváleno, pokud v průběhu insolvenčního řízení vyjdou najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. V opačném případě insolvenční soud rozhodne o schválení oddlužení, jehož náležitosti se liší v závislosti na zvoleném způsobu oddlužení.⁴⁰

Jakmile rozhodnutí o schválení oddlužení nabyde právní moci, zanikají omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým došlo v dosavadním průběhu insolvenčního řízení.

2.5 Způsoby oddlužení

Účinný IZ umožňuje výslovně dva způsoby oddlužení, a to zpeněžení majetkové podstaty a plnění splátkového kalendáře.

2.5.1 Plnění splátkového kalendáře

Provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře spočívá v zakotvení povinnosti dlužníka provádět po dobu pěti let pravidelné úhrady ze svých příjmů.⁴¹ Dlužník je povinen každý měsíc splátkového kalendáře uhradit nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku v rozsahu, v jakém mohou být v případě exekuce či výkonu rozhodnutí uspokojeny přednostní pohledávky, přičemž za dobu plnění splátkového

---

³⁹ HÁSOVÁ, J. MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9. S. 218

⁴⁰ Náležitosti rozhodnutí o schválení oddlužení stanoví § 406 IZ.

⁴¹ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1286

kalendáře musí uspokojit pohledávky nezajištěných věřitelů alespoň v minimální 30 % zákonné výši, ledaže by věřitelé souhlasili s nižším uspokojením. Sražená část příjmů dlužníka je prostřednictvím insolvenčního správce rozvrhována mezi nezajištěné věřitele, a to dle poměru jejich pohledávek. Zajištěné věřitele lze uspokojit jen z výtěžku zpeněžení majetku, který sloužil k jejich zajištění. Dříve než po pěti letech může oddlužení plněním splátkového kalendáře úspěšně skončit pouze v případě, že dlužník uhradí 100 % přihlášených nezajištěných pohledávek. Naopak oddlužení nekončí, pokud dlužník uhradí 30 % nezajištěných pohledávek dříve než za dobu 5 let, cílem je totiž co nejvyšší uspokojení věřitelů, nikoli naplnění minimální hranice, jak se mnozí dlužníci domnívají. Při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře tedy dlužník „obětuje“ část svých příjmů, které v budoucnu (po schválení oddlužení) získá, ale naproti tomu si zachová ostatní majetek nabytý před schválením oddlužení i po něm [s výjimkou majetku uvedeného v § 412 odst. 1 písm. b) InsZ].⁴²

Dlužníkovi zůstávají dispoziční práva k příjmům, které získá po schválení oddlužení, avšak je s nimi povinen naložit v souladu s rozhodnutím o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Povinnosti dlužníka během plnění splátkového kalendáře jsou stanoveny v § 412 IZ, patří mezi ně zejména vykonávání výdělečné činnosti, vydání mimořádných příjmů insolvenčnímu správci, součinnost s insolvenčním správcem, nezvýhodňování žádného z věřitelů, nepřijímání nových nesplnitelných závazků.

2.5.2 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty je způsob oddlužení formou jednorázového vyrovnání pohledávek ze zdrojů stávajících aktiv dlužníka.⁴³ Zpeněžení majetkové podstaty, tedy převedení majetku náležejícího do majetkové podstaty na peníze za účelem uspokojení pohledávek věřitelů, provádí insolvenční správce, přičemž postupuje obdobně jako při zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Oproti konkursu je však při zpeněžení majetkové podstaty v oddlužení podstatný rozdíl – do

---

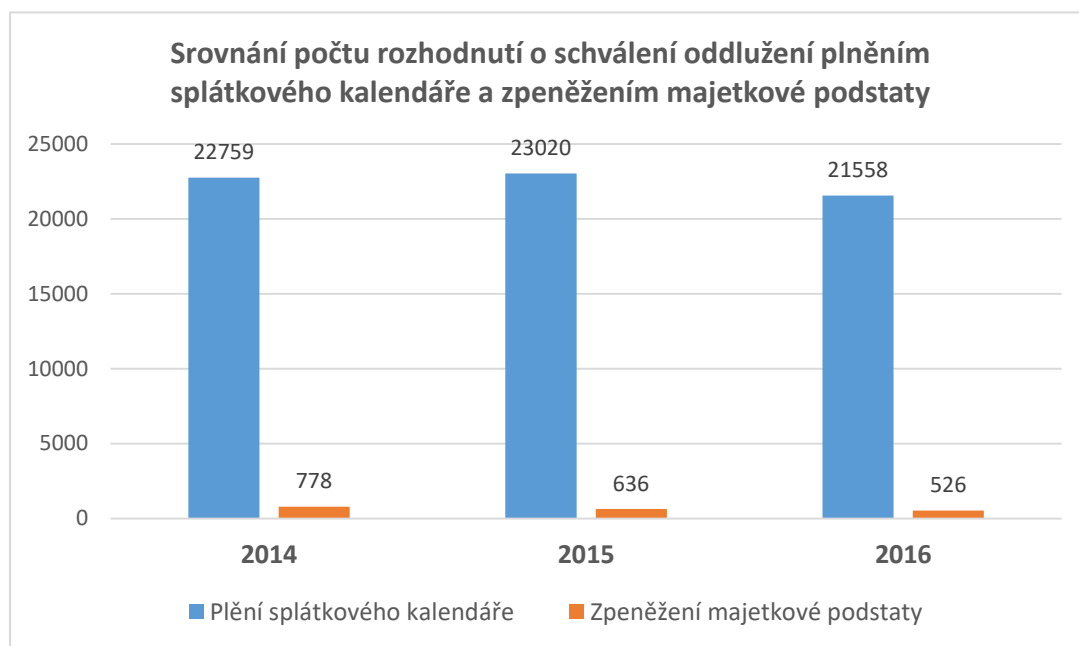
⁴² HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1288.

⁴³ Tamtéž, s. 1283.

majetkové podstaty dlužníka patří jen ten majetek, který dlužník nabyt do okamžiku zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku. Dlužníkovi tak zůstávají dispoziční oprávnění k majetku nabytému po schválení oddlužení, kterým může být například mzda či plat dlužníka, dary, další mimořádné příjmy. Výkon rozhodnutí a exekuci postihující majetek, ke kterému dlužníkovi zůstalo dispoziční oprávnění, lze nařídit nebo zahájit a provést i za trvání oddlužení pro pohledávky, které nemají být uspokojovány i insolvenčním řízením a zároveň vznikly až po schválení oddlužení.

Z výtěžku ze zpeněžení majetkové podstaty se nejprve uspokojují pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky jim na roveň postavené a zajištěné pohledávky.⁴⁴ Ostatní věřitelé se uspokojují poměrně dle výše jejich pohledávek.

V praxi se zpeněžení majetkové podstaty využívá oproti plnění splátkového kalendáře jen málo, a to z důvodu nemajetnosti dlužníků, kteří kromě osobních věcí a základního vybavení domácnosti nevlastní většinou žádný majetek.⁴⁵

⁴⁴ Zajištěné pohledávky se před rozvrhem uspokojují v rozsahu stanoveném § 167 a 298 IZ.

⁴⁵ Statistické údaje ke zpracování grafu mi byly poskytnuty na základě žádosti Ministerstvem spravedlnosti.

2.5.3 Kombinace obou způsobů oddlužení

Kromě výše uvedených způsobů provedení oddlužení, které IZ výslovně předpokládá, dovodily insolvenční soudy ještě kombinaci obou způsobů zároveň. I když zákon předpokládá, že oddlužení bude probíhat zásadně jednou ze dvou dlužníkem nabízených forem (srov. § 398 IZ), nepřekáží účelu, který je touto úpravou sledován, aby v situaci, kdy s tím dlužník výslovně souhlasí a sám takový způsob řešení svého úpadku nabízí, byly v mezích rozhodnutí o způsobu oddlužení kombinovány obě formy oddlužení.⁴⁶ V tomto specifickém případě je nutné, aby dané usnesení obsahovalo dvě samostatně oddělené výrokové části, kde každá jedna z nich bude obsahovat výrok vztahující se k jednotlivému dílčímu způsobu oddlužení. V rámci odůvodnění pak bude třeba, aby soud vyložil, proč byla tato kombinace obou způsobů oddlužení schválena, a vyslovil se k účinkům jednotlivých dílčích způsobů oddlužení.⁴⁷

Kombinace obou způsobů tak může vyřešit situaci dlužníka, který by během oddlužení pouze jediným způsobem nenaplnil minimální zákonnou míru uspokojení věřitelů, ale kombinací obou způsobů lze minimální hranice dosáhnout. Kombinace svědčí i zájmu věřitelů, kteří by při případném konkursu nedosáhli takové míry uspokojení jako v případě kombinace obou způsobů oddlužení.

---

⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 1533/2012-B-23 ze dne 15. 11. 2012.

⁴⁷ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, 335 s. ISBN 978-80-7400-617-3. S. 220.

3. Problematické otázky oddlužení

V této kapitole bych ráda upozornila na některé momenty a instituty v rámci oddlužení, které při praktické aplikaci IZ způsobují problémy, nebo jejichž výklad je obtížný, případně nejednoznačný.

3.1 Nepoctivý záměr dlužníka

Nepoctivý záměr dlužníka je dle § 395 odst. 1 písm. a) IZ důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Zákonodárce však již neposkytuje ani demonstrativní výčet jednání, která by nepoctivý záměr naplňovala. Za velmi důležité považují proto rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSCR 14/2009, ve kterém bylo dovozeno, že výše uvedené ustanovení IZ je právní normou s relativně neurčitou hypotézou a zůstává na posouzení insolvenčního soudu v každém jednotlivém případě, zda dlužník s ohledem na všechny konkrétní okolnosti v rámci daného insolvenčního řízení sleduje nepoctivý záměr.⁴⁸

Povinnost dlužníka sledovat navrženým oddlužením ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona poctivý záměr, trvá po celou dobu oddlužení (i po schválení oddlužení); po celou tuto dobu je poctivost dlužníkovou záměru při oddlužení povinen zkoumat insolvenční soud a reagovat (z úřední povinnosti) na skutečnosti, z nichž se podává, že dlužník nesledoval oddlužením poctivý záměr, jakmile vyjdou v insolvenčním řízení najevo.⁴⁹ V takovém případě je insolvenční soud v souladu s § 418 odst. 3 IZ povinen zrušit schválené oddlužení a rozhodnout o řešení dlužníkovou úpadku konkursem.

Nepoctivý záměr dlužníka bude v rámci insolvenčního práva znamenat zejména takové jednání dlužníka, které směřuje ke zkrácení, poškození věřitele. Nepoctivý záměr můžeme spatřovat například:

- v zatajení dlužníkovou majetku tím, že ho neuvede v seznamu majetku dle § 104 odst. 1 písm. a) IZ,

---

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011 sp. zn. 29 NSCR 14/2009.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014 sp. zn. 29 NSCR 71/2013.

- v převádění majetku dlužníka, zejména nemovitostí, před zahájením insolvenčního řízení na třetí osoby,
  - o Dle rozhodnutí NS sp. zn. 29 NSČR 32/2011 není však nepoctivým záměrem jednání dlužnice, která svoji nemovitost převedla v krátké době před podáním insolvenčního návrhu na svoji dceru, ale po neschválení oddlužení soudem prvního stupně ji nabyla na základě darovací smlouvy zpět. Pro NS byla v tomto případě velmi důležitá změna hospodaření dlužnice v průběhu insolvenčního řízení, když tím, že dlužnice nabyla nemovitost zpět, prokázala svou vůli poctivě se vypořádat s věřiteli a napravit dřívější stav.⁵⁰

- v neuvedení všech známých závazků dlužníka v seznamu závazků dle § 104 odst. 1 písm. c) IZ,
  - o NS v usnesení sp. zn. 29 NSCR 45/2010 konstatoval, že dlužník je povinen uvést v seznamu závazků i pohledávku, jejíž pravost (důvodnost) zpochybňuje. Z toho, že dlužník v seznamu závazků zamlčel své zahraniční věřitele a že v seznamu svého majetku neoznačil majetek tvořený podíly v zahraničních společnostech, lze usuzovat na nepoctivý záměr dlužníka při oddlužení.⁵¹

- v brání si úvěrů se záměrem od počátku hradit pouze 30 % závazků v rámci insolvenčního řízení,

- v ukončení hrazení měsíčních splátek po dosažení minimální hranice míry uspokojení pohledávek věřitelů apod.

Nepoctivý záměr může být i důvodem k odejmutí dříve vydaného usnesení o osvobození dlužníka od placení pohledávek po skončení insolvenčního řízení. Insolvenční soud odejme dlužníkovi osvobození na základě návrhu dotčeného věřitele

---

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012 sp. zn. 29 NSČR 32/2011.

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013 sp. zn. 29 NSCR 45/2010.

podaného ve lhůtě 3 let od pravomocného přiznání osvobození, a to z důvodu, že vyjde najevo, že ke schválení oddlužení nebo přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, nebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům.⁵² Jak v podvodném jednání, tak ve zvýhodnění některého z věřitelů, spatřuji nepoctivý záměr.

Úprava nepoctivého záměru v insolvenčním právu zcela odpovídá jednomu ze základních principů celého občanského práva, tedy že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu.⁵³

3.2 Problematické oblasti společného oddlužení manželů

Společné oddlužení manželů bylo do IZ zavedeno tzv. revizní novelou⁵⁴ s účinností od 1. 1. 2014. I před touto novelou bylo třeba řešit situaci, kdy byla zadlužena celá domácnost, tedy oba manželé, což bylo procesně poměrně těžko uchopitelné a zůstávalo na insolvenčních soudech, jak budou jednotlivé případy posuzovat (problémy způsobovala např. formulářová podoba návrhu na povolení oddlužení, která neobsahovala možnost podání dvou osob; procesní postavení obou manželů; dvojitě přihlašování pohledávek věřitelů apod.). V praxi z důvodu rozmanitosti případů vyvstávalo tolik otázek, že revizní novela přinesla § 394a IZ, na jehož základě je manželům umožněno podat společný návrh na povolení oddlužení.

Jestliže je každý z manželů samostatně oprávněn podat insolvenční návrh⁵⁵, mohou manželé podat insolvenční návrh společně. Společný návrh na oddlužení jsou oprávněni podat pouze manželé, nikoli registrovaní partneři, a to zejména s ohledem na neexistenci společného jmění.⁵⁶ Z formálního hlediska musí být manželé při podání společného návrhu na povolení oddlužení manželů ještě v den, kdy jejich návrh dojde

---

⁵² Viz § 417 odst. 1 IZ.

⁵³ § 6 odst. 2 ObčZ

⁵⁴ Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Srov. § 389 IZ.

⁵⁶ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 4. 2017 č. j. 1 VSPH 1885/2016-A-10.

k soudu; pokud by soud zjistil opak, je třeba jejich návrh pokládat za společný návrh podaný neoprávněnými osobami, a bude třeba uvažovat o vedení individuálních řízení vůči každému z bývalých manželů samostatně.⁵⁷ Kromě obecných náležitostí insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení musí být součástí společného návrhu manželů na povolení oddlužení výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechny jejich majetek⁵⁸ byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů. Toto prohlášení musí být opatřeno úředně ověřenými podpisy obou manželů.

Manželé, kteří podali společný návrh na oddlužení, mají během insolvenčního řízení o jejich návrhu a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. Ustanovení insolvenčního zákona, v nichž se hovoří o dlužníku, se tedy po podání návrhu a po povolení oddlužení použijí shodně na dlužníka i na jeho manžela a tam, kde zákon hovoří o „dlužníkovi“ je třeba číst „dlužník a jeho manžel“ nebo „dlužníci – manželé“.⁵⁹ Manželé tedy představují během oddlužení jednoho dlužníka a jejich majetek jednu majetkovou podstatu.

Úprava společného oddlužení manželů s sebou přináší výhody, ale zároveň zde zůstaly mezery a nejasnosti, které i nadále musí řešit insolvenční soudy. Za největší dlužnickou výhodu bych označila skutečnost, že i při společném oddlužení manželů postačuje ke úspěšnému splnění podmínek oddlužení uhrazení 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů, tedy že nedochází ke zvýšení garantované míry uspokojení, ačkoli dochází k oddlužení dvou osob zároveň. V souladu s vyhláškou o odměně insolvenčního správce⁶⁰ se snižuje odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce pro společné oddlužení manželů. Nedořešeným otázkám či výkladovým obtížím se věnuji v následujících podkapitolách.

---

⁵⁷ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, 335 s. ISBN 978-80-7400-617-3. S. 256.

⁵⁸ Tedy majetek ve společném jmění manželů i výlučný majetek každého z manželů. Viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 3. 2015 sp. zn. 1 VSPH 1/2015-A-14.

⁵⁹ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1251.

⁶⁰ § 3 a § 7 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

3.2.1 Místní příslušnost insolvenčního soudu pro společné oddlužení manželů

Zákonodárce v souvislosti se zavedením institutu společného oddlužení manželů ponechal určení místní příslušnosti insolvenčního soudu pro manžele bez speciální úpravy. Dle § 7b IZ je k insolvenčnímu řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka. Dle § 85 odst. 1 a § 85a OSŘ tak zjistíme, že místní příslušnost se řídí bydlištěm⁶¹ dlužníka. Nejčastěji budou mít oba manželé stejné bydliště, a proto bude výše uvedená úprava k určení místní příslušnosti dostatečná, ale je třeba pamatovat i na situace, kdy budou bydliště manželů rozdílná. V takovém případě IZ neřeší, zda existuje jediný místně příslušný insolvenční soud, nebo bude založena místní příslušnost pro dva soudy. Je možné, že se setkáme s případy, kdy insolvenční soud vysloví svoji místní nepříslušnost vůči jednomu z manželů, nebo budou místní nepříslušnost namítat věřitelé v přihlášce své pohledávky jakožto v prvním úkonu řízení.

Není-li nedostatek místní příslušnosti účastníky řádně a včas namítnut, soud může insolvenční řízení dokončit, i když jednomu z manželů není místně příslušný. V opačném případě (je-li nedostatek místní příslušnosti řádně namítnut) může příslušný vrchní soud z podnětu dotčeného insolvenčního soudu nebo některého účastníka přikázat věc z důvodu vhodnosti insolvenčnímu soudu, který rozhodl na základě společného návrhu manželů o povolení oddlužení, ačkoliv nebyl jednomu z manželů místně příslušný (§ 12 OSŘ).⁶²

3.2.2 Rozvod manželů v době trvání účinků oddlužení formou plnění splátkového kalendáře

V průběhu společného oddlužení manželů, které při oddlužení formou plnění splátkového kalendáře trvá až pět let, může dojít k rozvodu manželství dlužníků.

---

⁶¹ Bydliště je dle ObčZ místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít trvale, nelze ho tedy úplně ztotožnit s pojmem trvalý pobyt dle předpisů správního práva.

⁶² HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1252.

Zákonodárce s touto variantou počítal již při přijímání revizní novely, což je patrné z její důvodové zprávy: „společně podaný insolvenční návrh musí být řešen jako společný pro oba manžele i při rozpadu manželství po zahájení insolvenčního řízení.“⁶³

Po právní stránce není rozvod manželství dlužníků překážkou pro další pokračování společného oddlužení, a to zejména z důvodu zákonné fikce nerozlučného společenství manželů, které je vázáno na dobu trvání účinků oddlužení, nikoli na dobu trvání manželství. Dlužníkům tak i po rozvodu přetrvává postavení nerozlučných společníků, nadále trvají i jejich povinnosti v rámci schváleného oddlužení. V případě rozvodu manželů společné oddlužení manželů dále pokračuje, jako by mezi manželi, dlužníky, k ničemu nedošlo, a to až do doby skončení takového oddlužení.⁶⁴ Jakmile dojde k rozvodu, jsou dlužníci povinni o této změně informovat insolvenčního správce, protože zaniká vyživovací povinnost mezi manželi a je tak třeba přepočítat nezabavitelnou částku, která se dlužníkům musí ponechat.

Ohrožení pro společné oddlužení však představují často vyostřené vztahy mezi bývalými manželi, neochota řešit dřívější společné závazky, nová finanční situace každého z bývalých manželů, stanovení vyživovací povinnosti jednoho z manželů vůči dětem soudem, související změny bydliště, případně zaměstnání. Neplnění povinností schváleného oddlužení (byť jen jedním z manželů) či pokles předpokládaného plnění splátkového kalendáře pod zákonnou hranici 30 % může vyústit až ve zrušení schváleného oddlužení dlužníků.

3.2.3 Smrt jednoho z manželů v době trvání účinků oddlužení formou plnění splátkového kalendáře

Smrt jednoho z manželů v průběhu společného oddlužení vnímám jako nedořešenou otázku. Text IZ ani důvodová zpráva k revizní novele se úmrtím jednoho z manželů ani následným majetkovým režimem nezabývá.

---

⁶³ Důvodová zpráva č. 294/2013 Dz., k návrhu zákona č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ ŠŮSOVÁ, Táňa. *Přinesla novela účinná od 1. 1. 2014 pro společné oddlužení manželů něco nového?*. Ad Notam. 2015, č. 1, s. 3-5

Pokud vyjdu pouze ze znění účinného IZ, smrt jednoho z dlužníků nemá vliv na právní fikci nerozlučného společenství dlužníků. Cílem insolvenčního řízení je řešení úpadku dlužníka. Jeho povaha proto neumožňuje v řízení pokračovat po smrti dlužníka, což v souladu s § 107 odst. 5 OSŘ vede k zastavení řízení vůči zemřelému. Pozůstalý manžel má však nadále naprosto stejné postavení, jako by ke smrti druhého manžela vůbec nedošlo, to znamená, že je i nadále povinen plnit všechny povinnosti schváleného oddlužení v nezměněné podobě, ačkoli chybí příjem druhého manžela.

Dalším aspektem je dědické řízení po zemřelém manželovi. Předpokládejme, že zůstavitel nezanechal závěť ani dědickou smlouvu, a proto dojde k uplatnění zákonné posloupnosti a přeživší manžel bude v první třídě dědiců. Do pozůstalosti dle § 1475 odst. 2 ObčZ patří celé jmění zůstavitele s výjimkou práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci, to znamená veškerý majetek i dluhy. Aby dědic nemusel hradit dluhy zůstavitele v případě předlužení dědictví, existuje zde možnost dědictví jako celek odmítnout⁶⁵, případně uplatnit právo na výhradu soupisu pozůstalosti, kdy věřitel může po každém dědici vyhradivšímu si soupis požadovat plnění jen do výše odpovídající jeho dědickému podílu.⁶⁶ Žijící manžel má dle § 412 odst. 1 písm. b) IZ povinnost vydat hodnoty získané dědictvím insolvenčnímu správci ke zpeněžení a dle odst. 3 téhož § je odmítnutí dědictví dlužníkem bez souhlasu insolvenčního správce neplatné, nastává pouze fikce uplatnění výhrady soupisu. Z výše uvedeného vyplývá, že pokud insolvenční správce nedá dlužníkovi souhlas k odmítnutí dědictví (zejména z důvodu uspokojení věřitelů obou manželů v co nejvyšší míře), dochází k popření práva dědice odmítnout předlužené dědictví dle ObčZ.

Ze současné právní úpravy a judikatury vyplývá, že úmrtím jednoho z manželů v době trvání účinků schváleného oddlužení se pohledávky, které byly původně pouze zemřelého manžela a které byly zahrnuty do společného splátkového kalendáře, nevylučují z uspokojení v rámci probíhajícího oddlužení. V oddlužení pokračuje nadále pozůstalý manžel, přičemž poměr, výše a další trvání stanovených měsíčních

---

⁶⁵ Viz § 1485 a následující ObčZ.

⁶⁶ Viz § 1674 a následující ObčZ a § 1706 a následující ObčZ

splátek zůstává beze změny.⁶⁷ Pokud tak přeživší manžel nebude plnit povinnosti stanovené původně pro oba manžele, může dojít ke zrušení schváleného oddlužení.

Jako spravedlivější vůči pozůstalému dlužníkovi bych považovala, kdyby zákonodárce přijal následující úpravu: po smrti jednoho z manželů by došlo k zániku společného jmění manželů, které by bylo vypořádáno v rámci dědického řízení, v jehož průběhu by se insolvenční řízení přerušilo. Následně by mělo dojít k rozdělení společného oddlužení manželů do dvou samostatných řízení, kdy vůči zemřelému dlužníkovi by se insolvenční řízení zastavilo a druhý z manželů by pokračoval ve svém individuálním oddlužení za upravených podmínek v návaznosti na vypořádání aktiv i pasiv ze společného jmění. Jakmile totiž dojde k úmrtí jednoho z manželů, dochází k výraznému omezení příjmů pozůstalého dlužníka, který často nebude schopen plnit podmínky stanovené pro společné oddlužení manželů a v nemálo případech by tak pokračující společné oddlužení končilo jeho zrušením. Nepovažuji proto upravení podmínek oddlužení pro jednu osobu za znevýhodnění věřitelů, ba naopak. Pokud by došlo k zrušení společného oddlužení manželů v důsledku výhledového nesplnění minimální hranice pohledávek věřitelů pozůstalým manželem a následné přeměně oddlužení na konkurs, nedosahovalo by dle mého názoru uspokojení věřitelů ze zpeněžení majetkové podstaty přeživšího dlužníka v konkursu takové výše, jaké je možné dosáhnout v rámci upraveného oddlužení.

3.2.4 Neplnění schváleného společného oddlužení jedním z manželů

Právní fikce nerozlučného společenství manželů během společného insolvenčního řízení bude mít dopady i v případě, že jeden z manželů přestane plnit své povinnosti dle schváleného způsobu oddlužení. Pokud jeden z manželů přestane například bezdůvodně vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, hradit měsíční splátky, nevydá mimořádné příjmy nebo začne sledovat nepoctivý záměr a naplní tak podmínky, za kterých je možné zrušit schválené oddlužení, dotkne se zrušení oddlužení nutně i druhého z manželů, ačkoli on své povinnosti beze zbytku plnil, a to právě v důsledku nerozlučného společenství manželů.

---

⁶⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016 č. j. 2 VSOL 54/2016 – B – 19.

Jsou-li dány důvody pro zrušení schváleného oddlužení, je oddlužení zrušeno oběma manželům, a na oba je následně prohlášen konkurs. Úprava společného konkursu v zákoně absentuje, proto se přiměřeně použijí všechna ustanovení o konkursu, který je veden pouze na jednoho dlužníka.⁶⁸ V rámci účinné úpravy není možné zrušit oddlužení pouze jednomu z manželů a na jeho majetek prohlásit konkurs a druhému z manželů ponechat oddlužení.

3.3 Oddlužení podnikatele

3.3.1 Přípustnost oddlužení pro podnikatele

Oddlužení podnikatele⁶⁹ se do znění IZ dostalo revizní novelou, jejímiž ustanoveními zákonodárce reagoval na soudy vytvořenou praxi v této oblasti. Předchozí úprava totiž umožňovala navrhnout oddlužení jako způsob řešení úpadku pouze dlužníkovi, který nebyl podnikatelem. Soudní praxe se však dostala „*zcela mimo ustanovení § 389 IZ*⁷⁰, které zapovídá oddlužení osobě, která je podnikatelem a tak vytvořila stav, který je v rozporu s jazykovým výkladem daného ustanovení.“⁷¹ Ustanovení § 389 odst. 1 účinného IZ říká, že navrhnout řešení úpadku oddlužením smí dlužník, který je

- a) právnickou osobou, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo
- b) fyzickou osobou, která nemá dluhy z podnikání.

---

⁶⁸ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 11. 2016 č. j. 1 VSOL 980/2016-B-36.

⁶⁹ IZ neobsahuje speciální ustanovení, které by vymezovalo pojem podnikatele. Při jeho výkladu se proto budeme řídit § 420 a následujícími ObčZ, tedy že podnikatelem je ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku.

⁷⁰ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném do 31. 12. 2013.

⁷¹ PLEVA, Vítězslav. *Podnikatel a oddlužení? Od 1. 1. 2014 definitivně ano*. Publikováno dne 10. 1. 2014. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/podnikatel-a-oddluzeni-od-1-1-2014-definitivne-ano-93326.html> (citováno dne 15. 4. 2017)

Korektivy, jež umožňují oddlužení i pro podnikatele, jsou obsaženy v odst. 2 téhož ustanovení, který stanoví, že dluh z podnikání není překážkou pro oddlužení za podmínky, že

- a) s oddlužením souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo
- b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém došlo ke zrušení konkursu na majetek dlužníka dle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo
- c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.

3.3.2 Dluh z podnikání

IZ neposkytuje legální definici dluhu z podnikání. NS ve svém rozhodnutí⁷² stanovil pět kritérií k určení, zda jde dluh z podnikání. Je nutné přihlédnout k:

- 1) době vzniku konkrétního dlužníkového závazku (dluhu) z podnikání,
- 2) době ukončení dlužníkového podnikání,
- 3) četnosti neuhrazených dlužníkových závazků (dluhů) z podnikání,
- 4) výši konkrétního dlužníkového závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužníkových závazků,
- 5) tomu, zda věřitel, o jehož pohledávku jde, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.

Zjednodušeně lze uvést, že se jedná se o jakýkoliv dluh, který vznikl podnikateli v souvislosti s jeho podnikatelskou činností. Za dluh z podnikání je pokládán i dluh veřejnoprávní povahy (dluh na pojistném na sociální zabezpečení, dluh na pojistném u zdravotních pojišťoven apod.), pokud vznikl v souvislosti s podnikáním dlužníka.⁷³

---

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2009 sp. zn. 29 NSCR 3/2009.

⁷³ KUBÍČKOVÁ, Alice; BUREŠ, Jan. *Oddlužení podnikatele – někde možné je, jinde ne*. Publikováno dne 1. 2. 2016. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatele-nekde-mozne-je-jinde-ne-100104.html> (citováno dne 15. 4. 2017)

3.3.3 Souhlas věřitele s oddlužením

Aplikační obtíže a rozkolísanost judikatury způsobuje zejména souhlas věřitele pohledávky z podnikání. Objevují se totiž dva názory jak ustanovení § 389 odst. 2 písm. a) IZ vykládat. První z nich se kloní k výkladu, že je třeba, aby dlužník doložil souhlasy věřitelů pohledávek z podnikání už při podání návrhu na povolení oddlužení. Tento názor se ustálil v rozhodovací praxi Vrchního soudu v Olomouci.⁷⁴ Druhý názor zastávaný judikaturou Vrchního soudu v Praze⁷⁵ tvrdí, že ustanovení § 389 odst. 2 písm. a) IZ je třeba vnímat v kontextu celé hlavy V IZ, a že je tudíž nutné aplikovat zároveň ustanovení § 397 odst. 1 IZ a § 403 odst. 2 IZ, tedy oddlužení povolit a otázku souhlasu věřitelů prozkoumat až v průběhu schůze věřitelů, kterážto je svolána k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí.⁷⁶ Pokud žádný z věřitelů neuplatní námitku proti povolení oddlužení, nastává právní fikce, že věřitelé s oddlužením souhlasí.

3.3.4 Předchozí konkurs

Druhá z výjimek uvedená v § 389 odst. 2 písm. b) IZ je aplikovatelná u dlužníka, který již prošel insolvenčním řízením, v němž byl zrušen konkurs na jeho majetek buď z důvodu splnění rozvrhového usnesení, nebo na základě zjištění, že jeho majetek je zcela nepostačující k uspokojení věřitelů. Pokud i po takto proběhnutém konkursu

---

⁷⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 7. 2015 č. j. 3 VSOL 287/2015-A-12: Rozhodovací praxe Vrchního soudu v Olomouci se sjednotila v závěru, že dlužník, který má dluhy z podnikání, však musí již v návrhu na povolení oddlužení tvrdit takové skutečnosti, z nichž by bylo možno usuzovat, že se jedná o dluhy, které řešení dlužníkovu úpadku oddlužením ve smyslu ustanovení § 389 odst. 2, písm. a) nebrání.

⁷⁵ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014 č. j. 2 VSPH 961/2014-A-14: Podle platné úpravy již dluhy z podnikání nebrání oddlužení obecně a zákonodárce ponechává na věřitelích takových pohledávek, aby svým případným rozhodnutím hlasováním na schůzi věřitelů spojeným s podáním námitek podle ust. § 403 insolvenčního zákona definitivně rozhodli, zda má být úpadek dlužníka řešen oddlužením.

⁷⁶ MACUROVÁ, Zuzana; TUCOGLIDIS, Georgios. *Souhlas věřitelů s oddlužením fyzické osoby, která má dluhy z podnikání*. Publikováno dne 18. 2. 2015. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatele-nekde-mozne-je-jinde-ne-100104.html> (citováno dne 15. 4. 2017)

přetrval dlužníkovi závazek z podnikání, může nyní navrhopat řešení svého úpadku oddlužením. Formulace ustanovení § 389 odst. 2 písm. b) IZ naznačuje, že by se zde mělo jednat o dluhy, resp. pohledávky, které „prošly“ předchozím insolvenčním řízením (konkursem) vedeným s totožným dlužníkem, tedy byly v něm uplatněny a zůstaly přesto neuspokojeny.⁷⁷ IZ neuvádí výslovně, zda může být překážkou oddlužení pohledávka věřitele, která nebyla v původního konkursu uplatněna, ačkoli být uplatněna mohla. Touto cestou však úmysl zákonodárce dle důvodové zprávy k revizní novele zřejmě nesměřoval.⁷⁸ Pokud by však dlužníkovi vznikl po proběhnutém konkursu nový dluh z podnikání, bude vyžadován souhlas věřitele k řešení dlužníkovu úpadku dle § 389 odst. 2 písm. a) IZ.

3.3.5 Zajištěná pohledávka

Třetí výjimkou, kdy je možné podnikatelův úpadek řešit oddlužením, je případ, kdy dluh z podnikání představuje zajištěnou pohledávku, „a to z toho důvodu, že takové dluhy se i při oddlužení zásadně uspokojují odděleně, tedy pouze z výtěžku zpeněžení majetku tvořícího zajištění (§ 408 odst. 3 a § 409 odst. 3 InsZ), a neovlivňují rozsah uspokojení nezajištěných věřitelů, jelikož by i mimo insolvenční řízení měli jejich věřitelé nárok na uspokojení zajištěných pohledávek stejným způsobem.“⁷⁹

---

⁷⁷ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1213.

⁷⁸ Z důvodová zprávy č. 294/2013 Dz.: Jde-li o „dluh z podnikání“ který již (neúspěšně) prošel konkursem, pak pro účely posouzení přípustnosti oddlužení by již neměla být jeho povaha významná (tíhu podnikatelského rizika dlužník vyčerpal tím, že se podrobil konkursu).

⁷⁹ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1213.

3.4 Stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek

3.4.1 Žádost uplatněná v návrhu na povolení oddlužení dlužníka

IZ výslovně umožňuje v § 391 odst. 2 dlužníkovi, který navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře, podat v návrhu na povolení oddlužení žádost o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, jejíž součástí má být i navrhovaná výše upravených měsíčních splátek nebo alespoň způsob jejich určení a důvody úpadku dlužníka. Na základě včas podané žádosti může insolvenční soud stanovit jinou výši měsíčních splátek, přičemž § 398 odst. 4 IZ nastavuje pro vyhovění žádosti několik kritérii, která musí být zohledněna:

- a) dlužník během plnění splátkového kalendáře uspokojí alespoň 50 % pohledávek nezajištěných věřitelů; případně splní alespoň takovou výši pohledávek, na které se s nezajištěnými věřiteli dohodl,
- b) soud při posuzování žádosti přihlédne k
  - důvodům, které vedly k dlužníkovu úpadku,
  - výši závazků dlužníka,
  - dosavadním a očekávaným příjmům dlužníka,
  - opatřením, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a snížení svých závazků,
  - doporučení věřitelů.

Kritérium uvedené pod písmenem a) tedy zvyšuje minimální zákonnou míru uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů v rámci oddlužení z 30 % na 50 %. Dosažení této vyšší hranice uspokojení věřitelů je pak pro dlužníka podmínkou pro úspěšné splnění oddlužení. Hlediska pod písmenem b) neurčují přesná pravidla, která musí být dodržena pro vyhovění žádosti, ale je ponecháno na uvážení soudu, zda by dlužníkovi mělo být vyhověno vzhledem ke všem okolnostem konkrétního případu. Obecně se dá říci, že se v tomto kroku přísněji posuzuje výše uvedený požadavek na

poctivost záměru dlužníka. Jinak řečeno, co ještě stačí na schválení oddlužení, to již nemusí stačit na stanovení nižších měsíčních splátek.⁸⁰

3.4.2 Žádost uplatněná v průběhu oddlužení

Dle § 398 odst. 4 IZ se k žádosti o stanovení nižších splátek podané později, než společně s návrhem na povolení oddlužení, nepřihlíží. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že IZ nepředpokládá výslovně přípustnost žádosti o stanovení nižších než zákonných srážek v průběhu oddlužení. Judikatura (a to zejména rozhodovací praxe vrchních soudů⁸¹) však dovodila, že o snížení splátek je možné požádat i v průběhu oddlužení, a to z důvodu podstatné změny okolností mající vliv na výši a trvání stanovených měsíčních splátek. Vyhovět žádosti podané v průběhu oddlužení, případně rozhodnout o snížení splátek i bez návrhu dlužníka, může insolvenční soud na základě § 407 odst. 3 IZ, přičemž musí zohlednit výše popsaná kritéria uvedená v § 398 odst. 4 IZ. Oddlužení formou plnění splátkového kalendáře trvá zpravidla 5 let, a tak v jeho průběhu mohou u dlužníka nastat zcela nové okolnosti, které odůvodňují snížení měsíčních splátek, aniž by byl sledován nepoctivý záměr spočívající ve zkrácení věřitelů. Dlužníkovi mohou vzniknout například nové vyživovací povinnosti v důsledku narození dětí, může dojít ke zhoršení jeho zdravotního stavu a s tím souvisejícímu navýšení výdajů na lékařskou péči a dosahování nižších příjmů, ke smrti manžela nebo partnera a zvýšení nákladů na bydlení z vlastních příjmů apod. Soudy se proto přiklonily k názoru, že není opodstatněné zamítnout žádosti o snížení splátek jen pro jejich opožděnost, ale je třeba se návrhy věcně zabývat.⁸²

---

⁸⁰ JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: Podání návrhu*. Publikováno dne 3. 11. 2014. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-podani-navrhu-95579.html> (citováno dne 29. 4. 2017)

⁸¹ Viz například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 6. 2013 č. j. 3 VSPH 767/2012-B-37, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 1. 2014 č. j. 3 VSPH 1718/2013-B-58, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 8. 2014 č. j. 1 VSPH 1554/2014-B-36.

⁸² Mezi odborníky se objevují i názory kritizující vyhovování žádostem o nižší splátky v průběhu oddlužení na základě § 407 odst. 3 IZ. Viz např. PAULDURA, Lukáš. *Žádost o nižší splátky v průběhu oddlužení a použití § 407 insolvenčního zákona*. Publikováno dne 4. 4. 2016. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zadost-o-nizsi-splatky-v-prubehu-oddluzeni-a-pouziti-407-insolvenčního-zákona?browser=full>.

3.4.3 Způsoby snížení měsíčních splátek

Při vyhovění žádosti o stanovení nižších splátek musí soud stanovit, jakým způsobem budou splátky sníženy. Při svém rozhodování není insolvenční soud návrhem dlužníka vázán, a je proto pouze na něm, jaký postup určí. V rozhodovací praxi se ustálilo několik variant snížení měsíčních splátek.

První variantu představuje stanovení fixní výše měsíční splátky, kterou je dlužník povinen hradit. Dlužníkovi tak místo nezabavitelné částky zůstane ta část jeho příjmu, která zbyde po odečtení měsíční splátky. Problémem v tomto případě však mohou být změny okolností v průběhu oddlužení, kdy při stanovení fixní částky soud vychází z určitých okolností, které se za dobu pěti let mohou změnit velmi výrazně, a pro dlužníka může fixní částka později představovat vyšší splátku, než jaká by byla vyměřena dle zákonných ustanovení.

Druhá varianta spočívá ve zvýšení nezabavitelné částky určené dle zákona o konkrétní částku stanovenou insolvenčním soudem. Dojde tak každý měsíc o umělé navýšení nezabavitelné částky ponechávané dlužníkovi. Oproti první variantě je výhodou, že tento model dokáže pružně reagovat na změny výše zákonné nezabavitelné částky. Na druhou stranu však v důsledku změn a snižujících se měsíčních splátek může být výrazněji ohrožena očekávaná míra uspokojení nezajištěných věřitelů.

Třetí varianta, potvrzená i Nejvyšším soudem⁸³, spočívá v ponechávání nezabavitelné částky dlužníkovi a v rozdělení sražené částky mezi insolvenčního správce, věřitele a znovu dlužníka dle pravidel stanovených insolvenčním soudem. Dlužníkovi se ze sražené částky vrací stanovená část příjmu a dále podíl z částky, která zbyde po odečtení odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, uhrazení stanovené částky věřitelům a vrácení části příjmů dlužníkovi. Dlužník je proto motivován k vyšším příjmům, což je výhodné pro něj i pro jeho věřitele.

Výše uvedenými variantami výčet možností, jak stanovit nižší splátky, nekončí, insolvenční soudy mohou předchozí varianty různě kombinovat, nebo

---

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014 č. j. 29 NSČR 53/2012-B-31.

nastavit další pravidla. Beze změny zůstává povinnost dlužníka při stanovení nižších splátek uhradit nezajištěným věřitelům alespoň 50 % jejich pohledávek.

3.5 Mimořádné příjmy dlužníka v oddlužení plněním splátkového kalendáře

Kromě pravidelných příjmů, které bude představovat zejména mzda, případně plat a obdobné příjmy, může dlužník v průběhu oddlužení získat mimořádný příjem. Mezi mimořádné příjmy řadí IZ hodnoty získané dědictvím, darem, z neúčinného právního jednání, majetek neuvedený v seznamu majetku, ačkoli dlužník měl povinnost majetek v seznamu uvést a jiné mimořádné příjmy. Za „mimořádné příjmy“ lze v této souvislosti označit příjmy, které nejsou obvyklé či pravidelné, ale výjimečné, krátkodobé, ojedinělé či nahodilé; tzn. jedná se v podstatě o „příležitostný přivýdělek“.⁸⁴ O všech mimořádných příjmech musí dlužník v souladu s § 412 odst. 1 písm. d) a e) IZ informovat insolvenční soud, insolvenčního správce a věřitelský výbor, a dále musí být mimořádný příjem, respektive výtěžek z jeho zpeněžení, použit dle § 412 odst. 1 písm. b) IZ k mimořádným splátkám nad rámec schváleného splátkového kalendáře. Tyto povinnosti odpovídají zásadě co nejvyššího možného uspokojení dlužníkových věřitelů.

Je poměrně snadné určit, který majetek spadá pod mimořádné příjmy z dědictví, daru, neúčinného právního jednání a neuvedení v seznamu majetku. Jak široce má být však vyložen pojem „jiný mimořádný příjem“? Mezi jiné mimořádné příjmy nemůžou být zařazeny ty příjmy, které vůbec svou povahou nepodléhají výkonu rozhodnutí, a nemohou proto být použity ani v oddlužení pro mimořádnou splátku.⁸⁵ Jinými mimořádnými příjmy budou zejména „výhry ze soutěží nebo loterií, příjmy z krátkodobého pronájmu svého majetku, plnění z pohledávek, příjmy ze samostatné výdělečné činnosti vykonávané při zaměstnání, příjmy z autorských práv, příjmy z činnosti výkonného umělce, mimořádným příjmem dlužníka je rovněž

---

⁸⁴ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1294.

⁸⁵ Srov. § 207 IZ s § 299 OSŘ a § 317 – 319 OSŘ.

*vyplacený daňový bonus podle zákona č. 586/1992 Sb. nebo vrácený daňový přeplatek.*⁸⁶

Jako problematický okamžik vnímám situaci, kdy dlužník zpeněží majetek, který byl řádně zapsán do seznamu jeho majetku. Komentář k IZ⁸⁷ uvádí, že výtěžek z prodeje takového majetku musí dlužník použít v oddlužení plněním splátkového kalendáře jako mimořádnou splátku. Já nevnímám tento výklad jako úplně jednoznačný. O majetku řádně zapsaném do seznamu majetku dlužníka (například rodinný dům) ví jak věřitelé, tak insolvenční soud již v době, kdy se rozhoduje o způsobu provedení oddlužení. V tu chvíli je možné rozhodnout o řešení dlužníkovu úpadku oddlužením zpeněžením majetkové podstaty, případně kombinací zpeněžení majetkové podstaty s plněním splátkového kalendáře. I přes majetnost dlužníka může být rozhodnuto o oddlužení plněním splátkového kalendáře. Pokud by dlužník rodinný dům během oddlužení plněním splátkového kalendáře (jakožto jediném zvoleném způsobu řešení oddlužení) neprodal, zůstal by dům proběhnuvším insolvenčním řízením nedotčen. V opačném případě, tedy když se dlužník z vlastní vůle rozhodne dům prodat (například za účelem pořízení menšího bytu), vznikne mu dle výše uvedeného výkladu povinnost veškeré příjmy získané prodejem domu použít jako mimořádnou splátku. Dlužník však pouze přeměnil majetek – rodinný dům, o který věřitelé při rozhodování o způsobu oddlužení neprojeví zájem, na peníze. Proto je dle mého názoru možné dlužníkovi takto získané prostředky ponechat, protože věřitelé chtěli být uspokojováni z dlužníkových budoucích příjmů, nikoli ze současného majetku. Zpeněžení majetku, o kterém věřitelé dopředu věděli, nepovažuji za mimořádný, ale do značné míry očekávaný příjem.

Mezi další v praxi se projevující problém patří deponované srážky ze mzdy či obdobného příjmu dlužníka. Je časté, že u dlužníka, který na sebe podává insolvenční návrh, již probíhá exekuce, případně výkon rozhodnutí, formou srážek z příjmů. Na

---

⁸⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1392.

K odůvodnění proč je vrácený daňový přeplatek mimořádným příjmem viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 3. 2013 č. j. 3 VSPH 450/2012-B-24.

⁸⁷ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1376: Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře nic nebrání tomu, aby majetek prodal; výtěžek prodeje však musí jako mimořádný příjem použít k uspokojení věřitelů formou mimořádné splátky.

základě § 109 odst. 1 písm. c) není možné po zahájení insolvenčního řízení provádět výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka. Plátce příjmu dlužníka by poté, co se dozví o probíhajícím insolvenčním řízení, neměl nadále provádět srážky z příjmu dlužníka ve prospěch exekutora ani oprávněného. Jak přesně by se měl plátce příjmů zachovat však IZ výslovně neuvádí. Jako jedna z možností se nabízí varianta, že by mzda byla dlužníkovi vyplácena celá – ačkoli k tomuto směřoval výklad Krajského soudu v Plzni⁸⁸, dle důvodové zprávy k revizní novele IZ nebyl tento výklad vůlí zákonodárce.⁸⁹ Druhou variantou, souladnější se zásadami a smyslem IZ, je deponace sražené části mzdy u plátce příjmu až do doby schválení oddlužení. Další otázkou, která vyvstává, je tedy jak naložit s deponovanou mzdou v případě schválení oddlužení, jde o jiný mimořádný příjem dlužníka? Před přijetím revizní novely IZ dospěla judikatura k závěru, že se jedná o mimořádný příjem dlužníka, a proto je třeba takto deponovanou mzdu použít k plnění splátkového kalendáře k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů v příslušném poměru.⁹⁰ Revizní novelou upravený § 409 odst. 2 IZ mj. stanoví, že dispoziční oprávnění k majetku, náležejícímu do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, včetně toho majetku, s nímž dlužník nemohl dosud nakládat v důsledku účinků nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře dlužník. Ačkoli tedy z účinné úpravy plyne, že dispoziční oprávnění k nadeponované mzdě náleží dlužníkovi, není zákonem jednoznačně určeno, že nejde o mimořádný příjem dlužníka – v opačném případě by došlo k popření myšlenkového proudu zákonodárce uvedeného v důvodové zprávě k revizní novele (viz poznámka pod čarou č. 89). Osobně se ztotožňuji se závěry

---

⁸⁸ Přípis Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 5. 2012 č. j. 20 INS 8349/2012-A-10.

⁸⁹ Z důvodové zprávy č. 294/2013 Dz.: Účelem insolvenčního řízení není umožnit, aby dlužník po zahájení insolvenčního řízení disponoval s peněžními prostředky, které byly postiženy exekucí. Probíhá-li exekuční řízení, postižené peněžní prostředky nenáleží dlužníkovi, ale jeho věřiteli, který svou pohledávku uplatnil individuální cestou. Je-li zahájeno insolvenční řízení, individuální práva jsou nahrazena kolektivními právy všech dlužnickových věřitelů a v souladu s insolvenčním zákonem se i věřitel, který postupoval individuální cestou, musí podřítit pravidlům kolektivního insolvenčního řízení. Jinými slovy, pro dlužníka to znamená pouze to, že nárok na jeho peněžní prostředky (dosud postižené exekucí) nemá pouze jeden konkrétní exekuční věřitel, ale tyto peněžní prostředky se stávají nárokem všech věřitelů přihlášených v insolvenčním řízení. Připustit výklad, který by po zahájení insolvenčního řízení umožnil dlužníkovi nakládat s prostředky postiženými výkonem rozhodnutí či exekucí, by znamenalo obházet účel obou řízení na úkor práv všech věřitelů.

⁹⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 11. 2012 č. j. 3 VSPH 450/2012-B-24.

dřívější judikatury a ani novelizovaný § 409 odst. 2 IZ není dle mého názoru překážkou pro to, aby i nadále byla nadeponovaná mzda použita jako mimořádná splátka k rozdělení mezi nezajištěné věřitele dlužníka. Dlužník by neměl být zvýhodněn v důsledku zahájení insolvenčního řízení na úkor věřitele, který svůj nárok uplatnil v dřívějším exekučním či vykonávacím řízení. Se zahájením insolvenčního řízení se mění pouze okruh oprávněných osob.

3.6 Plnění splátkového kalendáře v oddlužení třetí osobou

Další zákonem výslovně neupravenou oblastí zůstávají přesnější pravidla pro plnění třetích osob v oddlužení plněním splátkového kalendáře na základě smlouvy o důchodu, případně darovací smlouvy, mezi třetí osobou a dlužníkem. IZ pouze v ustanovení § 392 odst. 3 předpokládá možnost plnění od třetích osob, ale další podmínky zůstávají bez úpravy (například maximální podíl plnění třetí osoby v rámci oddlužení, podmínky pro ukončení smlouvy o důchodu apod.). Jednou ze základních podmínek pro úspěšné oddlužení je dosažení minimální 30 % hranice uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Dlužníci často nedosahují již při podání návrhu na oddlužení plněním splátkového kalendáře příjmu, který by postačoval k úhradě dostatečně vysokých měsíčních splátek, a tak s třetími osobami (nejčastěji s rodinnými příslušníky, případně přáteli) uzavírají smlouvy o pravidelném měsíčním důchodu po dobu trvání oddlužení. Druhou ze základních podmínek pro povolení a schválení oddlužení je poctivý záměr dlužníka, a tak je nutné u návrhů, jejichž součástí je smlouva o důchodu, přezkoumat záměr dlužníka i v tomto směru.

Judikatura prošla vývojem v otázce, zda je možné, aby bylo plnění třetí osoby jediným zdrojem příjmů dlužníka. Nejprve se Vrchní soud v Olomouci přiklonil k názoru, že *„oddlužení dlužníka pouze z příjmů – daru od třetí osoby není možné, neboť pro oddlužení by měl dlužník použít převážně své vlastní příjmy, to je příjmy získané vlastní činností nebo alespoň příjmy v podobě dávek sociálního zabezpečení.“*⁹¹ Přestože by dlužník z plnění třetí osoby splnil podmínku uhrazení 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů, insolvenční soudy zamítali návrhy na povolení oddlužení pro nepoctivý záměr dlužníka. Judikatura vrchních soudů však

---

⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.1.2011 č. j. 3 VSOL 11/2011-A-9.

prošla vzhledem k rozmanitosti okolností u jednotlivých dlužníků značným vývojem a nakonec dospěla k závěru, že „*pocitivě se vůči svým věřitelům nechová ten dlužník, který svou ekonomickou nabídku věřitelům staví pouze na finanční pomoci třetí osoby, a svou výdělečnou činností se nesnaží navýšit své příjmy ve prospěch uspokojení věřitelů, ačkoli mu v tom objektivně nic nebrání.*“⁹² Pokud se tak dlužník alespoň snaží navýšit své příjmy (například je veden v evidenci Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání; vykonává výdělečnou činnost, z níž zatím neplyne příjem dostačující k provedení srážek; pobírá rodičovský příspěvek apod.), není skutečnost, že se dlužník nepodílí ani částečně na splátkách z příjmů získanými vlastní výdělečnou činností (tedy že splátky hradí v plné výši třetí osoba na základě smlouvy o důchodu), nepocitivým záměrem dlužníka ani důvodem pro nepovolání, případně neschválení oddlužení. Mohou tu totiž existovat objektivní důvody, pro které není dlužník schopen sám hradit jednotlivé měsíční splátky, ale zajistí plnění splátek ze strany třetí osoby.

Další nezodpovězenou otázkou zůstává, jak by mělo být postupováno v případě, že dárce přestane plnit v průběhu oddlužení povinnosti vyplývající ze smlouvy o důchodu a nebude tak hradit jednotlivé splátky v plné výši, nebo vůbec. Dle mého názoru je třeba rozlišovat dvě rozdílné situace, proč dárce neplní své povinnosti. V prvním případě se může jednat o objektivní důvod, na jehož základě není dárce schopen dostát svému závazku (například ztratí zaměstnání, nebo mu vznikne vyživovací povinnost). Za těchto okolností nespátřuji neplnění darovací smlouvy dárce za porušení povinností dlužníka, a pokud bude dlužník schopen zajistit v přiměřené době nový zdroj příjmů, ať už z vlastní výdělečné činnosti, či od nového dárce, nevidím důvod pro zrušení schváleného oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. a), nebo odst. 3 téhož ustanovení IZ.⁹³ Druhou stranou mince však budou případy, kdy se dlužník s dárce už v době uzavírání smlouvy o důchodu dohodne, že smlouva se uzavře tzv. „na oko“ jen pro účely povolení a schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. K tomuto jednání může dojít v případě, že dlužník vlastní majetek, jehož zpeněžením by došlo k uspokojení více než 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů (např. 50 %), a proto by byli věřitelé motivováni spíše k hlasování pro oddlužení

---

⁹² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 2. 2013 č. j. 3 VSOL 970/2012-A-9.

⁹³ Srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 12. 2011 č. j. 3 VSOL 701/2011-B-44.

zpeněžením majetkové podstaty dlužníka. Dlužník o majetek však nechce přijít, a tak uzavře s dárce smlouvu o důchodu v takové výši, aby došlo ještě k vyšší míře uspokojení věřitelů, než při zpeněžení majetkové podstaty (např. 75 %). Schválením oddlužení plněním splátkového kalendáře budou z pohledu dlužníka a jeho dárce všechny zamýšlené účinky naplněny a dárce nezačne (případně velmi rychle skončí) s plněním svých povinností. Dále může k neplnění darovacích smluv docházet v důsledku dosažení úhrady 30 % hranice pohledávek nezajištěných věřitelů dříve než po 5 letech oddlužení. Dlužníci se často mylně domnívají, že jakmile splní minimální míru uspokojení věřitelů, nemůže být jejich oddlužení zrušeno, a proto jakmile dojde k jejímu dosažení, umožní dárce ukončení smlouvy o důchodu a dál žádné splátky nehradí. V uvedených případech jde o ukázkové sledování nepoctivého záměru dlužníka, který by měl jednoznačně vést ke zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Z výše popsaného lze vyvodit, že plnění třetí osoby může být jediným zdrojem příjmů dlužníka, a že zastavení plnění dárce nemusí nutně znamenat zrušení schváleného oddlužení. Pro určení, zda dlužník s dárce sledují nepoctivý záměr, je vždy nutné posuzovat konkrétní okolnosti u každého dlužníka jednotlivě.

3.7 Postavení zajištěných věřitelů v oddlužení

Zajištění věřitelé, tedy ti věřitelé, jejichž pohledávka je zajištěna majetkem, náležejícím do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy,⁹⁴ mají v rámci oddlužení oproti nezajištěným věřitelům odlišné postavení.

V první řadě je třeba upozornit, že zajištěný věřitel má možnost se rozhodnout, jestli svou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásí jako zajištěnou či nikoli, a tím rozhodnout o svém postavení během oddlužení. V případě, že věřitel chce uplatnit zajištění, musí se ho v přihlášce dovolat, uvést okolnosti, které zajištění osvědčují a

---

⁹⁴ § 2 písm. g) IZ

doložit tato tvrzení listinami.⁹⁵ Dále je zajištěný věřitel povinen uvést, že uplatňuje právo na uspokojení zajištěné pohledávky a označit druh zajištění a dobu jeho vzniku.⁹⁶ Pohledávky zajištěných věřitelů se uspokojují z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, a to v pořadí dle doby vzniku zajištění, pokud se věřitelé nedohodnou jinak.

Zajištění věřitelé, kteří zajištění v rámci insolvenčního řízení uplatnili, nemají právo hlasovat o způsobu oddlužení. Vyloučení zajištěných věřitelů z hlasování o způsobu oddlužení vychází z předpokladu, že v rámci obou forem realizace oddlužení platí, že zajištěné pohledávky budou uspokojeny pouze ze svého zajištění.⁹⁷

Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty i plněním splátkového kalendáře se při zpeněžování předmětu zajištění postupuje dle ustanovení o zpeněžování majetkové podstaty v konkursu, tzn. dle § 283 a následujících IZ. Na rozdíl od konkurzu se však neuspokojená část pohledávky zajištěného věřitele při plnění splátkového kalendáře neuspokojuje, pohledávka je hrazena pouze z výtěžku zpeněžení,⁹⁸ což vyplývá z § 398 odst. 3 IZ. S tím souvisí otázka přípustnosti tzv. parcelace pohledávky zajištěného věřitele, jinými slovy zda může věřitel s ohledem na hodnotu zajištění přihlásit svou pohledávku zčásti jako zajištěnou a zčásti nezajištěnou, čímž by dosáhl uspokojení zajištěné části pohledávky z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění a uspokojení nezajištěné části pohledávky ze splátkového kalendáře. V rozhodovací praxi vrchních soudů se objevila rozhodnutí, dle kterých je možné k parcelaci pohledávky přistoupit⁹⁹, ale zároveň i ta, která ji absolutně vylučují¹⁰⁰. Já se přikláním k názoru, že není možné bez žádného právního

---

⁹⁵ § 166 IZ

⁹⁶ § 174 odst. 3 IZ

⁹⁷ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1321.

⁹⁸ Tamtéž, s. 219.

⁹⁹ Z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 10. 2014 č. j. 104 VSPH 126/2014-38: Odvolací soud nesouhlasí ani s tím, že nelze v insolvenčním řízení přihlásit pohledávku zčásti jako zajištěnou a zčásti jako nezajištěnou pokud věřitel dospěje k závěru, že zástava má nižší hodnotu, než celá zajištěná pohledávka. Je na místě zopakovat, že je zcela na vůli věřitele, jakým způsobem pohledávku přihlásí.

¹⁰⁰ Z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 7. 2015 č. j. 2 VSPH 405/2014-P4-9: Odvolací soud podotýká, že se v otázce (dodatečného) dělení (jediné) přihlášené pohledávky na část zajištěnou a část nezajištěnou tak, aby mohla být v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře uspokojena jak ze zpeněžení předmětu zajištění, tak v rámci splátek, s náhledem odvolatelky (byť odůvodněným odkazem na názor jiného senátu zdejšího soudu) neztotožňuje; je-li totiž zajišťovacím instrumentem zajištěna celá přihlášená pohledávka, nelze ji toliko procesním způsobem rozdělit (dodatečně) na část zajištěnou a nezajištěnou (a obejít tím pravidlo stanovené v ust. § 398 odst. 3 IZ, dle něhož se zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění), neboť takový stav by neodpovídal hmotnému právu.

titulu rozdělit jedinou pohledávku věřitele na část zajištěnou a nezajištěnou jen za účelem maximalizace uspokojení ze zpeněžení předmětu zajištění i z plnění splátkového kalendáře. Za dostatečnou ochranou práv věřitele považují možnost volby, zda věřitel uplatní či neuplatní zajištění. Zajištěný věřitel by proto měl vždy pečlivě zvážit, zda uplatní své právo ze zajištění, neboť není vyloučeno, že jeho pohledávka by v režimu plnění splátkového kalendáře byla uspokojena ve vyšším rozsahu než v režimu zpeněžení předmětu zajištění.¹⁰¹

---

¹⁰¹ KAPLAN, Daniel. *Několik poznámek k oddlužení z hlediska zajištěného věřitele*. Publikováno dne 15. 2. 2012. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-poznamek-k-oddluzeni-z-hlediska-zajisteneho-veritele-80725.html> (citováno dne 8. 5. 2017)

4. Skončení oddlužení

Oddlužení provedené zpeněžením majetkové podstaty i plněním splátkového kalendáře může v závislosti na skutečnosti, zda dlužník řádně splnil veškeré své povinnosti dle schváleného způsobu oddlužení, skončit dvěma způsoby:

- a) insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení, nebo
- b) insolvenční soud zruší schválené oddlužení.

4.1 Zrušení schváleného oddlužení

Kdykoli v průběhu schváleného oddlužení, tedy od rozhodnutí o schválení oddlužení až do doby, než soud vezme na vědomí splnění oddlužení, může insolvenční soud i bez návrhu rozhodnout o zrušení schváleného oddlužení, a tím ho předčasně ukončit. Se zrušením oddlužení nutně souvisí pro dlužníka další negativní důsledek, a to prohlášení konkursu na jeho majetek. Alternativní důvody ke zrušení oddlužení jsou vyjmenovány v § 418 IZ, jsou jimi následující:

a) Dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení.

Povinnosti dlužníka v oddlužení jsou různé v závislosti na schváleném způsobu oddlužení. V případě zpeněžení majetkové podstaty nestanoví IZ výslovně zvláštní povinnosti dlužníka, a to z důvodu že zpeněžení majetkové podstaty provádí zejména insolvenční správce. Hlavní povinností dlužníka tak bude poskytování součinnosti insolvenčnímu správci, případně insolvenčnímu soudu. V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře jsou dlužníkovi v § 412 IZ výslovně uloženy povinnosti, které musí plnit, a to zejména vykonávání přiměřené výdělečné činnosti; použití mimořádných příjmů k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře; oznamovací povinnost vůči insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru v případě změn bydliště, zaměstnání nebo sídla; pravidelné předkládání přehledů o příjmech dlužníka; nezatajování příjmů; neposkytování zvláštních výhod jednotlivým věřitelům a nepřijímání nových závazků, které dlužník není schopen v době jejich splatnosti splnit. Aby bylo možné zrušit schválené oddlužení, je dle IZ nutné, aby porušení

povinností ze strany dlužníka bylo podstatné, to znamená, že důvodem ke zrušení oddlužení nebude nezaplacení jedné měsíční splátky například z důvodu nemoci a s ní souvisejícím nižším příjmem dlužníka, ale spíše opakované a dlouhodobější neplnění povinností. NS dovodil, že pro zrušení schváleného oddlužení není omezujícím (rozhodným) kritériem (vylučujícím vydání takového rozhodnutí) to, zda dlužník zavinil, že neplní povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nýbrž to, zda dlužník takto neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení.¹⁰²

b) Podstatná část splátkového kalendáře nebude splnitelná.

Jednou z esenciálních podmínek úspěšného oddlužení plněním splátkového kalendáře je dosažení minimální 30 % míry uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, případně nižší, pokud se na tom dlužník s věřiteli dohodne, nebo 50 % v případě stanovení nižších než zákonem stanovených měsíčních splátek. Pokud v průběhu oddlužení vyjde najevo, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, může insolvenční soud bez návrhu, případně na návrh (například ze strany věřitele), rozhodnout o zrušení oddlužení. Co už je podstatnou částí splátkového kalendáře IZ nedefinuje, bude tak opět záležet na okolnostech individuálních případů a úvaze soudu. K výhledovému neplnění splátkového kalendáře může dojít například v důsledku dlouhodobější nemoci nebo ztráty zaměstnání.

c) Dlužníkovi vznikl v důsledku jeho zaviněného jednání po schválení oddlužení peněžitý závazek s dobou prodlení delší 30 dnů.

Smyslem oddlužení je nejen uspokojení věřitelů, ale i možnost pro dlužníka zbavit se všech svých dluhů. Dlužník nemá v rámci oddlužení omezení, které by mu zcela zakazovalo na sebe brát nové závazky. V oddlužení plněním splátkového kalendáře na sebe dlužník však nesmí přijímat takové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit. Pouze poctivý, a nikoli lehkomyšlný dlužník má mít regulární

---

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013 sp. zn. 29 NSCR 12/2013.

možnost trvale vyřešit své minulé dluhy.¹⁰³ Dlužník, který se nepoučí z předchozích chyb a po schválení oddlužení se zaváže k dalšímu peněžitému závazku, který po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti zaviněně nesplní, je sankcionován zrušením schváleného oddlužení a s tím související nemožností osvobození od placení pohledávek a prohlášením konkursu. Problematickým momentem může být posouzení toho, zda dlužník zavinil (alespoň z nedbalosti) nesplnění závazku do 30 dnů po jeho splatnosti. V § 418 odst. 2 IZ zákonodárce poskytl vyvratitelnou domněnku, kdy jde o zaviněné nesplnění peněžitého závazku. Je tomu tak v případě, byla-li k vymožení závazku nařízena exekuce či výkon rozhodnutí. Exekuce nebo výkon rozhodnutí nejsou ale podmínkou pro naplnění tohoto důvodu ke zrušení oddlužení, insolvenční soud může rozhodnout o zrušení oddlužení i v jiných případech.

d) Navrhne-li zrušení oddlužení dlužník.

Řešení úpadku oddlužením může navrhnout pouze dlužník a na návrh dlužníka může být schválené oddlužení opět zrušeno. Průběh celého oddlužení je závislý na vůli dlužníka. Jakmile dlužník sám ztratí zájem na insolvenčním řízení, nemá smysl v něm nadále pokračovat. Soud proto v případě návrhu dlužníka na zrušení oddlužení nepřezkoumává důvody, které ho k návrhu vedly, a vyhoví mu. Dlužník však musí i v tomto případě počítat s prohlášením konkursu.

e) Vyjdou-li najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr.

Jak již bylo v textu práce zmíněno, dlužník je po celou dobu insolvenčního řízení povinen sledovat poctivý záměr. Nepoctivý záměr je důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Pokud vyjde nepoctivý záměr dlužníka najevo až v průběhu schváleného oddlužení, představuje zákonný důvod pro zrušení oddlužení.

---

¹⁰³ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1423.

Bez ohledu na skutečnost, kdo inicioval zrušení schváleného oddlužení (insolvenční soud z úřední povinnosti, dlužník, věřitel), musí vždy obligatorně před vydáním rozhodnutí o zrušení oddlužení proběhnout jednání, ke kterému se předvolá dlužník, insolvenční správce, věřitelský výbor a věřitel, který zrušení oddlužení navrhl. Účelem povinného nařízení jednání ve věci je zajištění možnosti vyjádření se všech dotčených subjektů k namítaným důvodům, pro které je o zrušení schváleného oddlužení uvažováno.¹⁰⁴ Jestliže po jednání insolvenční soud dospěje k závěru, že je naplněn některý zákonný důvod pro zrušení oddlužení, vydá rozhodnutí, ve kterém zruší schválené oddlužení a zároveň prohlásí konkurs na majetek dlužníka. Proti takovému rozhodnutí se můžou odvolat osoby, které se předvolávají k jednání o zrušení oddlužení, to znamená dlužník, insolvenční správce, případně věřitel, který zrušení oddlužení navrhnul. Zrušením schváleného oddlužení insolvenční řízení nekončí, předčasně končí pouze jeden ze způsobů řešení dlužníkového úpadku. Nadále bude u dlužníka probíhat konkurs a teprve s jeho koncem skončí celé insolvenční řízení.

4.2 Splnění oddlužení

Pokud dlužník řádně splní všechny své povinnosti dle schváleného způsobu provedení oddlužení, vezme tuto skutečnost insolvenční soud na vědomí rozhodnutím o splnění oddlužení. Soud tímto autoritativně deklaruje naplnění procesu realizace schváleného způsobu oddlužení, to znamená, že byly provedeny všechny zákonem presumované a v daném případě možné kroky vedoucí k uspokojení pohledávek věřitelů a výtěžek z tohoto byl věřitelům vyplacen.¹⁰⁵

Okamžik splnění oddlužení je závislý na způsobu provedení oddlužení. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je oddlužení splněno, pokud došlo ke zpeněžení majetkové podstaty, vypracování konečné zprávy o průběhu zpeněžování insolvenčním správcem a jejímu schválení insolvenčním soudem a následnému splnění rozvrhového usnesení. Ke splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře

---

¹⁰⁴ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1425.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 1425.

dojde zpravidla po pěti letech provádění pravidelných měsíčních splátek, což je zákonem stanovená délka trvání splátkového kalendáře, v rámci kterého je dlužník povinen hradit věřitelům část ze svých příjmů. Dříve než po 60 měsících může dojít k ukončení splátkového kalendáře jen v případě, že dlužník uhradí 100 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

Právní mocí rozhodnutí o splnění oddlužení, tedy jeho zveřejněním v insolvenčním rejstříku, končí oddlužení a s ním i celé insolvenční řízení. Proti rozhodnutí o splnění oddlužení není přípustné odvolání. Tímto je skončeno insolvenční řízení, což mj. znamená i zánik dosud trvajících účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení (§ 109 InsZ) a s rozhodnutím o úpadku (§ 140 až 140d InsZ).¹⁰⁶

4.3 Osvobození dlužníka od placení pohledávek

Rozhodnutím o splnění oddlužení sice dochází k ukončení insolvenčního řízení, ale není jím dosažen hlavní smysl oddlužení sledovaný dlužníkem, tedy úplné zbavení se minulých dluhů. K tomu dochází až na základě rozhodnutí soudu o osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny.

Takové rozhodnutí vydá insolvenční soud pouze na návrh dlužníka, nikoli z úřední povinnosti po rozhodnutí o splnění oddlužení. Lhůta, ve které by měl dlužník návrh na osvobození podat, není v IZ stanovena. Návrh by dlužník měl podat nejdříve v okamžiku, ke kterému bylo splněno oddlužení (nemusí však čekat na vydání rozhodnutí o splnění oddlužení). Je v zájmu dlužníka, aby návrh na osvobození od placení pohledávek podal co nejdříve po skončení insolvenčního řízení. Dokud totiž není dotčené rozhodnutí o osvobození vydáno, jeho povinnost hradit své dluhy trvá, tedy po skončení insolvenčního řízení (§ 413 InsZ) se tak vystavuje riziku případného vymáhání těchto dluhů ze strany věřitelů.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1400.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 1404.

Druhou podmínkou pro vydání rozhodnutí o osvobození je, že dlužník splnil řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení. Mezi aspekty, kterým bude v rámci kontroly splnění povinností dlužníka věnována pozornost, bude patřit zejména dosažení minimální hranice uspokojení nezajištěných věřitelů a poctivost záměru dlužníka.

Pokud došlo ke splnění oddlužení a dosažení minimální hranice uspokojení nezajištěných věřitelů, insolvenční soud dlužníkovi přizná osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny. Osvobození se navíc dle § 414 odst. 2 a 3 IZ vztahuje i na ty věřitele, k jejichž pohledávkám se v daném insolvenčním řízení nepřihlíželo¹⁰⁸, dále na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení vůbec nepřihlásili, ačkoli tak mohli učinit a také na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Osvobozením dlužníka pohledávky nezanikají, ale získávají povahu naturální obligace, což znamená, že pohledávky věřitel už nemůže úspěšně vymáhat, ale pokud by je dlužník dobrovolně uhradil, nejednalo by se o plnění bez právního titulu.¹⁰⁹

IZ v ustanovení § 416 odst. 1 poskytuje taxativní výčet pohledávek, na něž se osvobození dlužníka nevztahuje. Osvobození se nikdy nevztahuje na:

- a) peněžité tresty a majetkové sankce uložené dlužníkovi za úmyslný trestný čin,
- b) pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Kromě toho, že v obou případech jde o nároky s mimosmluvním základem, je jejich společným rysem i prvek zavinění ve formě úmyslu.¹¹⁰ Vnímám jako správné, že dlužník je nadále povinen uhradit sankce, respektive náhradu škody, protože tyto pohledávky vznikly v důsledku úmyslného protiprávního jednání dlužníka.

---

¹⁰⁸ Např. opožděně přihlášené pohledávky, pohledávky odmítnuté pro vady v jejich přihlášce.

¹⁰⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

¹¹⁰ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1414.

Insolvenční řízení neposkytuje, ani by v žádném případě poskytovat nemělo, dlužníkovi prospěch z jeho protiprávního činu.¹¹¹

Osvobození lze dlužníkovi výjimečně přiznat i bez dosažení nejnižší míry uspokojení nezajištěných věřitelů. Tato možnost je zakotvena v § 415 IZ, za splnění následujících kumulativních podmínek:

- a) dlužník podá návrh na osvobození,
- b) dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil,
- c) částka, kterou věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo při řešení dlužníkova úpadku konkursem.

Jako nejsložitější se jeví prokázání, že dlužník nezavinil, že nebylo dosaženo minimálního uspokojení věřitelů. Půjde zejména o prokazování, že dlužník se opravdu snažil plnit všechny své povinnosti a projevoval opravdový zájem na splnění podmínek oddlužení. Bude těžko možné dlužníkovi přičítat např. nižší výtěžek z prodeje věci původně více ceněné, k čemuž došlo nezájmem o koupi nebo změnou poměrů na trhu. Obdobně ztráta zaměstnání, např. v důsledku zániku zaměstnavatele, z organizačních nebo ze zdravotních důvodů, není okolností, kterou dlužník nutně zavinil.¹¹² Zákon nestanoví přesně, o kolik % je možné klesnout pod minimální hranici uspokojení věřitelů. Z úzkého vztahu mezi § 415 a § 418 odst. 1 písm. b) IZ vyplývá, že pro dosažení osvobození je nutné, aby k minimálnímu uspokojení chyběla jen nepodstatná část, protože jinak by zřejmě došlo ke zrušení schváleného oddlužení. Bude tedy jako vždy záviset na konkrétních okolnostech každého oddlužení.

Proti rozhodnutí o osvobození se může odvolat dlužník, pokud insolvenční soud jeho návrh zamítl. V případě přiznání osvobození naopak může podat odvolání věřitel, jehož pohledávka nebyla v insolvenčním řízení uspokojena, a to z důvodu že se domnívá, že nebyly splněny podmínky pro přiznání osvobození.

---

¹¹¹ Srov. § 6 odst. 1 ObčZ

¹¹² HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1411.

4.4 Odejmutí a zánik osvobození

Jestliže byl dlužník insolvenčním soudem osvobozen od placení pohledávek, nemusí se nutně jednat o definitivní stav. Zákonodárce myslel v § 417 IZ na situace, kdy po skončení insolvenčního řízení a projevu dobrodiní vůči dlužníku v podobě osvobození od placení neuhrazených pohledávek, vyjdou najevo skutečnosti, které zcela mění náhled na poctivost dlužníka. IZ rozlišuje mezi odejmutím osvobození, ke kterému může insolvenční soud přistoupit pouze na návrh, a zánikem osvobození, jež nastává přímo ex lege.

Návrh na odejmutí osvobození dlužníka může podat ten věřitel, na jehož pohledávku, respektive její část, se vztahuje osvobození, a to ve lhůtě do 3 let od pravomocného přiznání osvobození, pokud vyjde najevo, že:

- a) ke schválení oddlužení nebo přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, nebo
- b) dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům.

Insolvenční soud nemůže osvobození odejmout, pokud věřitel, který odejmutí nyní navrhuje, mohl z téhož důvodu ještě před vydáním rozhodnutí o osvobození dlužníka uplatnit námitku. Pokud jsou však splněny všechny podmínky, insolvenční soud svým konstitutivním rozhodnutím osvobození dlužníkovi odejme.

Ze zákona zaniká osvobození dlužníka v souladu s § 417 odst. 2 IZ v případě, že je dlužník do tří let od pravomocného rozhodnutí o osvobození pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, jehož spácháním bylo:

- a) podstatně ovlivněno schválení, provedení oddlužení nebo přiznání osvobození, nebo
- b) jinak poškozen věřitel.

Ačkoli osvobození zaniká ex lege, insolvenční soud vydává deklaratorní rozhodnutí o zániku osvobození.

Odejmutí i zánik osvobození dlužníka mají tytéž účinky. Věřitelé opět mohou úspěšně vymáhat své pohledávky, respektive jejich neuspokojené části, soudní cestou. Výjimku tvoří věřitelé, kteří se spolu s dlužníkem jakkoli podíleli na podvodných

jednání, nebo v jejichž prospěch dlužník poskytl zvláštní výhody, na ty se odejmutí ani zánik osvobození nevztahuje. Tito věřitelé musí být výslovně označeni ve výrokové části rozhodnutí o odejmutí, případně zániku, osvobození.

Proti rozhodnutí o odejmutí nebo zániku osvobození mohou odvolání dle textu IZ podat osoby, kterým se doručuje rozhodnutí, tj. dlužník a věřitel, jehož pohledávky se dotýká zánik osvobození. Dotčeným věřitelům se rozhodnutí doručuje ne proto, že by byli rozhodnutím negativně dotčeni, ale z důvodu informovanosti o možném znovu uplatnění pohledávky u soudu.

5. Novela insolvenčního zákona

Na nabytí účinnosti, která nastane 1. 7. 2017, nyní čeká novela insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. Protože se tato novela dotkne významně i oddlužení, považují za vhodné nejdůležitější změny alespoň nastínit.

5.1 Podání návrhu na povolení oddlužení

Nově je do IZ vložen § 390a, který stanoví, že návrh na povolení oddlužení musí být sepsán a za dlužníka podán advokátem, notářem, soudním exekutorem, insolvenčním správcem nebo akreditovanou osobou. Akreditovanou osobou je dle IZ právnická osoba, které byla rozhodnutím ministerstva udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení podle IZ.

Z důvodové zprávy vyplývá, že tato změna je přijímána zejména s ohledem na skutečnost, že v praxi se sepisováním insolvenčních návrhů a návrhů na povolení oddlužení zabývá celá řada komerčních subjektů bez jakékoli kvalifikace (tzv. oddlužovací společnosti), jejichž cílem není poskytnout dlužníkovi odbornou pomoc, ale spíše generovat zisk. Dlužníci, kteří nejsou schopni vytvořit návrh sami (což je většina z nich), pak zaplatí těmto subjektům částku v řádu tisíců, a to bez záruky, že návrh bude bezchybný, protože nyní není žádným způsobem regulováno, kdo může za dlužníky sepisovat, případně podávat návrhy, a tudíž nejsou stanoveny ani kvalifikační požadavky na tyto subjekty. Dlužník se při podávání insolvenčního návrhu navíc často nachází v situaci bez finančních prostředků a nemůže si proto služby předražených oddlužovacích společností dovolit.

U nově vymezených subjektů, které budou za dlužníka oprávněny sepsat a podat návrh na povolení oddlužení, zákonodárce předpokládá odbornost v oblasti insolvenčního práva, která u advokátů, notářů, soudních exekutorů a insolvenčních správců vyplývá z jejich vzdělání, příslušnosti k profesnímu stavu, případně vztahu k insolvenčnímu řízení samotnému a u akreditovaných osob z udělené akreditace. V důsledku možnosti poskytovat služby související s institutem oddlužení pouze těmito kvalifikovanými subjekty (§ 390a odst. 1 ve spojení s § 393 odst. 3) dojde zejména ke

zvýšení kvality návrhů na povolení oddlužení, ale také k výraznému snížení rizika poškozování dlužníků, resp. osob uvažujících o využití institutu oddlužení obecně.¹¹³

Výjimku, kdy dlužníci budou moci návrh na povolení oddlužení ve své věci podat sami, tvoří fyzické osoby, které mají právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonali zkoušku insolvenčního správce. Stejně tomu bude u právnických osob, za které takto vzdělaná osoba jedná.

Zákonodárce v § 390a IZ limitoval i výši odměny osob sepisujících návrh na povolení oddlužení, případně insolvenčního návrhu. Advokátům, notářům, soudním exekutorům a insolvenčním správcům náleží odměna nejvýše 4.000 Kč, respektive 6.000 Kč v případě společného návrhu manželů. Akreditované osobě pak nenáleží odměna žádná. Z důvodové zprávy vyplývá, že akreditace by měla být udělována pouze neziskovým subjektům.

5.2 Zrušení povinného přezkumného jednání

Dle účinného znění IZ dochází k přezkoumání přihlášených pohledávek, tedy určení, zda byly pohledávky věřitelem přihlášeny po právu (zkoumá se pravost, výše a pořadí pohledávky), na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem. Na přezkumném jednání je nutná přítomnost dlužníka a insolvenčního správce.

Na základě novelizovaného znění § 190 IZ a souvisejících (zejména §§ 198 až 201, § 398a a § 410 IZ) dochází ke zrušení povinného přezkumného jednání v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením a přenesení přezkumu pohledávek na insolvenčního správce.

Přezkum přihlášených pohledávek tak bude provádět insolvenční správce, při přezkumu bude zaznamenávat i popření pohledávky dlužníkem, které zjistí na osobním jednání s dlužníkem za tímto účelem konaným, případně popření věřitele. O přezkumu pohledávek následně insolvenční správce vypracuje zprávu o přezkumu, kterou společně se zprávu pro oddlužení s návrhem na způsob řešení oddlužení

---

¹¹³ Důvodová zpráva č. 64/2017 Dz., k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

předloží insolvenčnímu soudu. Soud obě zprávy uveřejní v insolvenčním rejstříku a upozorní účastníky řízení, že do 7 dnů od jejich zveřejnění mohou podávat námítky. Poté, co se insolvenční správce, případně insolvenční soud, vyrovná s námítkami, schválí insolvenční soud zprávu o přezkumu bez jednání.

5.3 Neschválení oddlužení a prohlášení konkursu

Dosud platí, že pokud insolvenční soud oddlužení neschválí, obligatorně s rozhodnutím o neschválení oddlužení prohlásí konkurs na dlužníkův majetek. Stejně účinky nastávají i v případě zrušení schváleného oddlužení.

Novelou jsou dotčeny §§ 396 (rozhodnutí o řešení úpadku konkursem), 405 (rozhodnutí o neschválení oddlužení) a 418 IZ (zrušení schváleného oddlužení). Z důvodové zprávy k novele vyplývá, že tato změna je přijímána zejména proto, aby konkursy byly nařizovány pouze v případech, ve kterých je to vhodné a přínosné (tam, kde dlužník má majetek, který je možné zpeněžit), a tím eliminovat tzv. „prázdné“ konkursy, které vyčerpávají státní rozpočet. Dle vyhlášky o odměně insolvenčních správců je odměna insolvenčního správce v případě řešení dlužníkovy úpadku konkursem vždy nejméně 45.000 Kč. Jestliže není možné odměnu správci uhradit z majetkové podstaty dlužníka (případně ze zálohy na náklady insolvenčního řízení), hradí ji až do výše 50.000 Kč stát ze státního rozpočtu. V případech neschválených, respektive zrušených, oddlužení dlužník nejčastěji žádný majetek nevlastní, a proto po prohlášení konkursu následně dochází k jeho rychlému zrušení pro zcela nepostačující majetek k uspokojení věřitelů. Ačkoli tak realizační fáze nemůže proběhnout, musí stát uhradit insolvenčnímu správci alespoň minimální odměnu, což je pro státní rozpočet velmi zatěžující.

Nově insolvenční soud spolu s odmítnutím, zamítnutím, neschválením, případně zrušením oddlužení zároveň rozhodne o prohlášení konkursu na dlužníkův majetek pouze v následujících případech:

- a) majetek, který tvoří majetkovou podstatu, postačuje k uspokojení věřitelů (není rozhodné, zda bylo insolvenční řízení zahájeno na návrh věřitele či dlužníka), nebo

- b) insolvenční řízení bylo zahájeno na návrh dlužníka, dlužníkův majetek je sice zcela nepostačující k uspokojení věřitelů, ale dlužník trvá na řešení svého úpadku konkursem, a proto uhradí zálohu na náklady insolvenčního řízení, aby došlo k pokrytí nákladů, které by jinak musel uhradit stát.

Pokud nebudou splněny podmínky pro prohlášení konkursu, insolvenční soud řízení zastaví. Proti takovému rozhodnutí bude oprávněn podat odvolání dlužník, věřitel a insolvenční správce. Okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí o zastavení insolvenčního řízení toto řízení končí. Pokud bylo insolvenční řízení zahájeno na základě věřitelského návrhu, lze na základě upraveného seznamu pohledávek ve lhůtě 10 let od zastavení řízení podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo čtenáři přiblížit jeden ze stěžejních institutů insolvenčního práva, kterým je oddlužení, jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku, a to jak jeho procesní stránku, tak některé oblasti, které v praxi způsobují problémy.

Ačkoli je oddlužení ve společnosti svým obsahem velmi dobře známé, málokterý dlužník je schopen vypracovat a podat insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení sám bez pomoci kvalifikované osoby, a následně se ve svých povinnostech během trvajícího oddlužení orientovat, natož je řádně plnit. Celé situaci neprospívá ani rozkolísanost rozhodování jednotlivých prvostupňových insolvenčních soudů, jejichž judikatura se často silně odlišuje. Dlužníkům bývá v nemálo případech dokonce doporučováno ze strany tzv. oddlužovacích společností, které vypracovávají insolvenční návrhy, aby si dočasně před podáním návrhu změnili bydliště tak, aby byl k jejich řízení místně příslušný „prodlužnický“ rozhodující insolvenční soud.

Přestože již není oddlužení úplně novým institutem v právním řádu České republiky a několikrát bylo v rámci rozsáhlých i menších novelizací insolvenčního zákona výrazně dotčeno, stále není jeho úprava dokonalá. Zákonodárce se jednotlivými novelami snaží reagovat na nejasnosti, mezery, ale i podněty ze strany ustálené rozhodovací praxe insolvenčních soudů – vzpomeňme si na revizní novelu č. 294/2013 Sb., která do textu insolvenčního zákona zavedla v praxi již existující společné oddlužení manželů, nebo oddlužení podnikatelů. Poslední kapitolu své práce jsem věnovala poslední novelizaci IZ, která je již platná a čeká na nabytí účinnosti k 1. 7. 2017. Ani touto novelou však změny v oddlužení zřejmě nekončí, protože další novela IZ právě prochází prvním čtením v Poslanecké sněmovně.¹¹⁴ Součástí tohoto návrhu je poměrně velká změna koncepce oddlužení plněním splátkového kalendáře, které by končilo po 3 letech při uhrazení alespoň 50 % pohledávek nezajištěných věřitelů, po 5 letech při uhrazení alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů nebo po 7 letech, v případě nezrušení oddlužení ze zákonných důvodů.

---

¹¹⁴ Jedná se o sněmovní tisk č. 1030, informace o stavu legislativního procesu i vlastní text navrhovaných změn je dostupný na <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=1030>.

Při psaní diplomové práce jsem vycházela zejména z účinné právní úpravy insolvenčního práva, kterou jsem se snažila propojit s rozhodovací praxí vyšších soudů, komentářovou literaturou, odbornými publikacemi a články tak, aby čtenář získal nejen teoretickou znalost oddlužení, ale aby si udělal představu i o fungování oddlužení v praxi.

Na závěr bych chtěla podotknout, že oddlužení je přes všechny větší či menší aplikační nejasnosti široce využívaným institutem, který nechybí v moderních právních řádech. V České republice se ročně zahajuje kolem 30 000 insolvenčních řízení, z nichž většinu tvoří právě oddlužení.¹¹⁵ Oddlužení má pro dlužníka nejen ekonomický, ale i sociální rozměr, a právě díky němu mohou tisíce lidí začít nový život bez dluhů. Druhou stranou mince je zasahování do práv věřitelů, jejichž pohledávky jsou často uspokojeny pouze částečně. Musíme mít proto na paměti, že oddlužení by mělo své dobrodiní poskytovat pouze poctivým dlužníkům, kteří se snaží plnit své povinnosti na maximum, a dle této optiky nastavit i zákonnou úpravu oddlužení.

---

¹¹⁵ Statistické údaje za období posledních 3 let tvoří Přílohu č. 1.

Seznam literatury

Monografie

- HÁSOVÁ, J. MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.
- MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015.
- SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016.
- WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015.

Komentáře

- HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014.
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

Právní předpisy a související

- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,

- zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích,
- zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony,
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a k provedení insolvenčního zákona,
- vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů,
- nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách,
- důvodová zpráva č. 182/2006 Dz., k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení,
- důvodová zpráva č. 294/2013 Dz., k návrhu zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů,
- důvodová zpráva č. 64/2017 Dz., k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Judikatura

Rozhodnutí Ústavního soudu

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2011 sp. zn. I. ÚS 2042/11,
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 378/16,
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2016 sp. zn. IV. ÚS 2264/16,
- Nález Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2017 sp. zn. I. ÚS 2898/16,
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2014 sp. zn. I.ÚS 3271/13.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009 sp. zn. 29 NSCR 7/2008,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014 sp. zn. 21 Cdo 3182/2014,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011 sp. zn. 29 NSCR 14/2009,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014 sp. zn. 29 NSCR 71/2013,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012 sp. zn. 29 NSČR 32/2011,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013 sp. zn. 29 NSCR 45/2010,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2009 sp. zn. 29 NSCR 3/2009,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014 sp. zn. 29 NSČR 53/2012,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013 sp. zn. 29 NSCR 12/2013,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

Rozhodnutí vrchních soudů

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 11. 2012 sp. zn. 1 VSPH 1533/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 4. 2017 sp. zn. 1 VSPH 1885/2016,

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 3. 2015 sp. zn. 1 VSPH 1/2015,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016 sp. zn. 2 VSOL 54/2016,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 11. 2016 sp. zn. 1 VSOL 980/2016,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 7. 2015 sp. zn. 3 VSOL 287/2015,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014 sp. zn. 2 VSPH 961/2014,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 6. 2013 sp. zn. 3 VSPH 767/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 1. 2014 sp. zn. 3 VSPH 1718/2013,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 8. 2014 sp. zn. 1 VSPH 1554/2014,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 3. 2013 sp. zn. 3 VSPH 450/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 11. 2012 sp. zn. 3 VSPH 450/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.1.2011 sp. zn. 3 VSOL 11/2011,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 2. 2013 sp. zn. 3 VSOL 970/2012,

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 12. 2011 sp. zn. 3 VSOL 701/2011,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 10. 2014 sp. zn. 104 VSPH 126/2014.

Odborné články a jiné

- ŠPIČKA, Martin. *Reorganizace v kostce*[online]. epravo.cz, publikováno dne 27.8.2008. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/reorganizace-v-kostce-55124.html>,
- HRADIL, Aleš; URBANEC, David. *Odměna soudního exekutora a insolvenční řízení*[online]. epravo.cz. Publikováno dne 30. 9. 2016. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odmena-soudniho-exekutora-a-insolvencni-rizeni-103301.html>,
- ŠŮSOVÁ, Táňa. *Přinesla novela účinná od 1. 1. 2014 pro společné oddlužení manželů něco nového?*. Ad Notam. 2015, č. 1, s. 3-5,
- PLEVA, Vítězslav. *Podnikatel a oddlužení? Od 1. 1. 2014 definitivně ano.*[online]. epravo.cz, publikováno dne 10. 1. 2014. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/podnikatel-a-oddluzeni-od-1-1-2014-definitivne-ano-93326.html>,

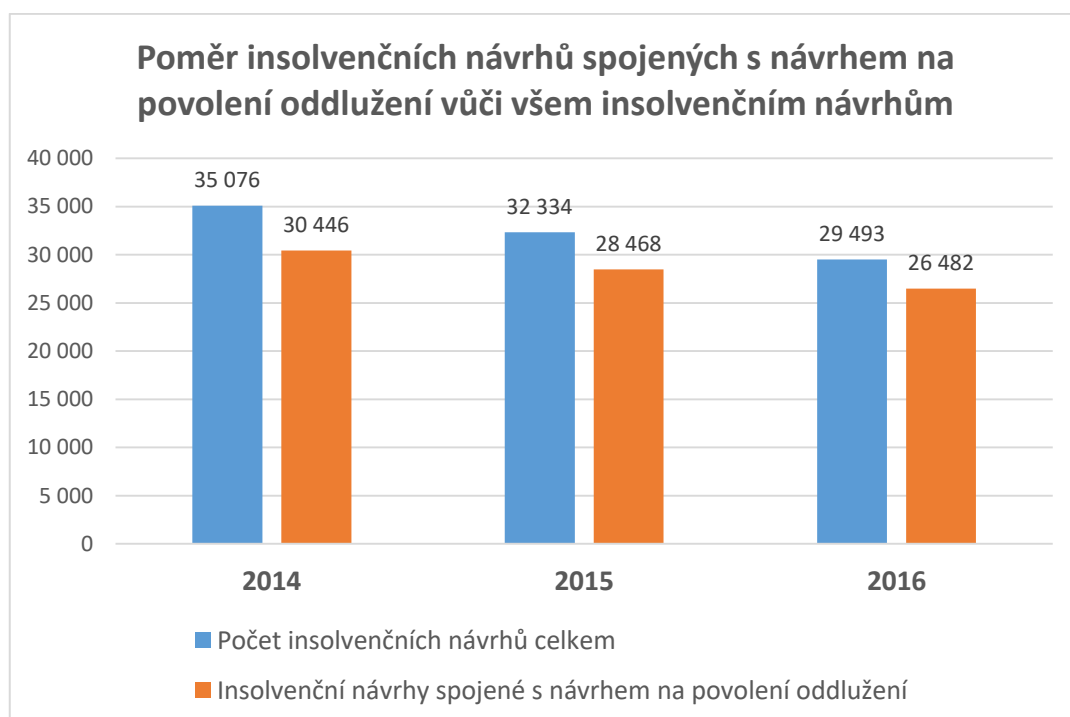
- KUBÍČKOVÁ, Alice; BUREŠ, Jan. *Oddlužení podnikatele – někde možné je, jinde ne*[online]. epravo.cz Publikováno dne 1. 2. 2016. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatele-nekde-mozne-je-jinde-ne-100104.html>,

- MACUROVÁ, Zuzana; TUCOGLIDIS, Georgios. *Souhlas věřitelů s oddlužením fyzické osoby, která má dluhy z podnikání*[online]. epravo.cz. Publikováno dne 18. 2. 2015. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatele-nekde-mozne-je-jinde-ne-100104.html>,

- JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: Podání návrhu.* [online]. epravo.cz. Publikováno dne 3. 11. 2014. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-podani-navrhu-95579.html>,

- PAULDURA, Lukáš. *Žádost o nižší splátky v průběhu oddlužení a použití § 407 insolvenčního zákona.* [online]. bulletin-advokacie.cz. Publikováno dne 4. 4. 2016. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zadost-o-nizsi-splatky-v-prubehu-oddluzeni-a-pouziti-407-insolvencniho-zakona?browser=full>,

- JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: Rozhodnutí soudu.* [online]. epravo.cz. Publikováno dne 10. 11. 2014. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-rozhodnuti-soudu-95580.html>,

- HRŮŠA, Lukáš. *Jiný mimořádný příjem v oddlužení plněním splátkového kalendáře.* [online]. epravo.cz. Publikováno dne 22. 6. 2015. Dostupné na: [https://www.epravo.cz/top/clanky/jiny-mimoradny-pijem-v-oddluzeni-plnenim-splatkoveho-kalendare-98072.html](https://www.epravo.cz/top/clanky/jiny-mimoradny-prijem-v-oddluzeni-plnenim-splatkoveho-kalendare-98072.html),

- KAPLAN, Daniel. *Několik poznámek k oddlužení z hlediska zajištěného věřitele.* [online]. epravo.cz. Publikováno dne 15. 2. 2012. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-poznamek-k-oddluzeni-z-hlediska-zajisteneho-veritele-80725.html>.

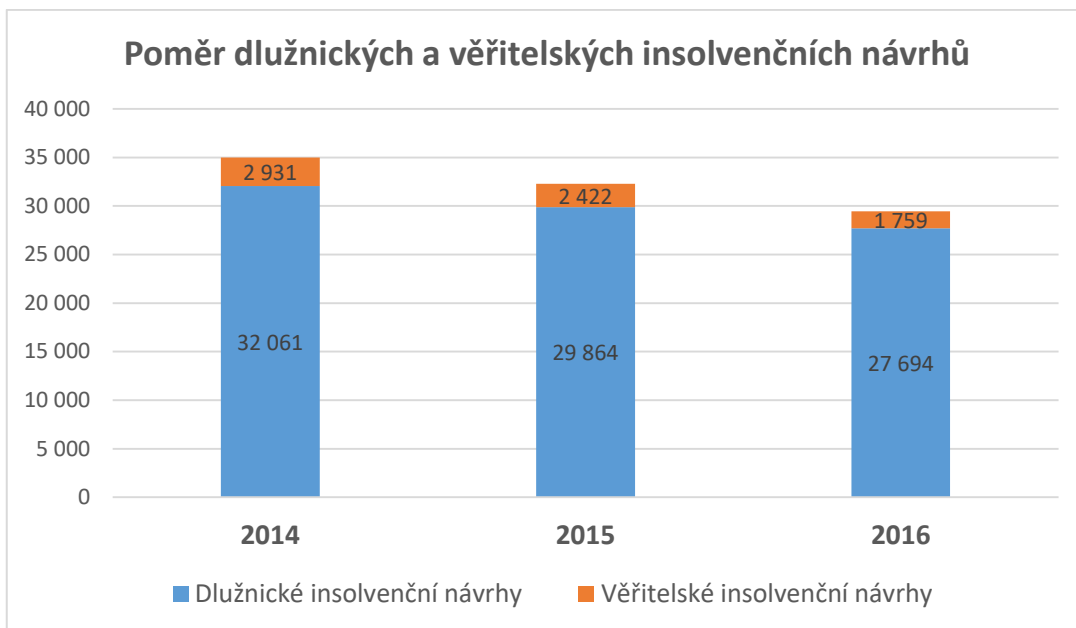
Příloha č. 1

Statistické údaje

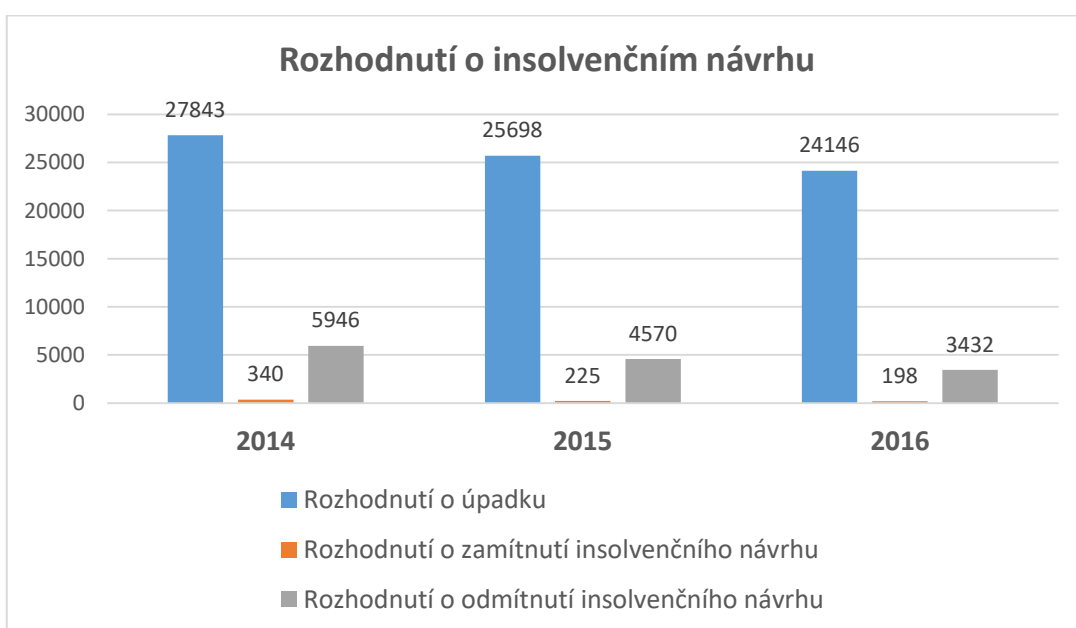
Požádala jsem Ministerstvo spravedlnosti ČR, aby mi poskytlo statistické údaje týkající se insolvenčního řízení za období posledních 3 let. Na základě poskytnutých dat jsem zpracovala následující grafy:

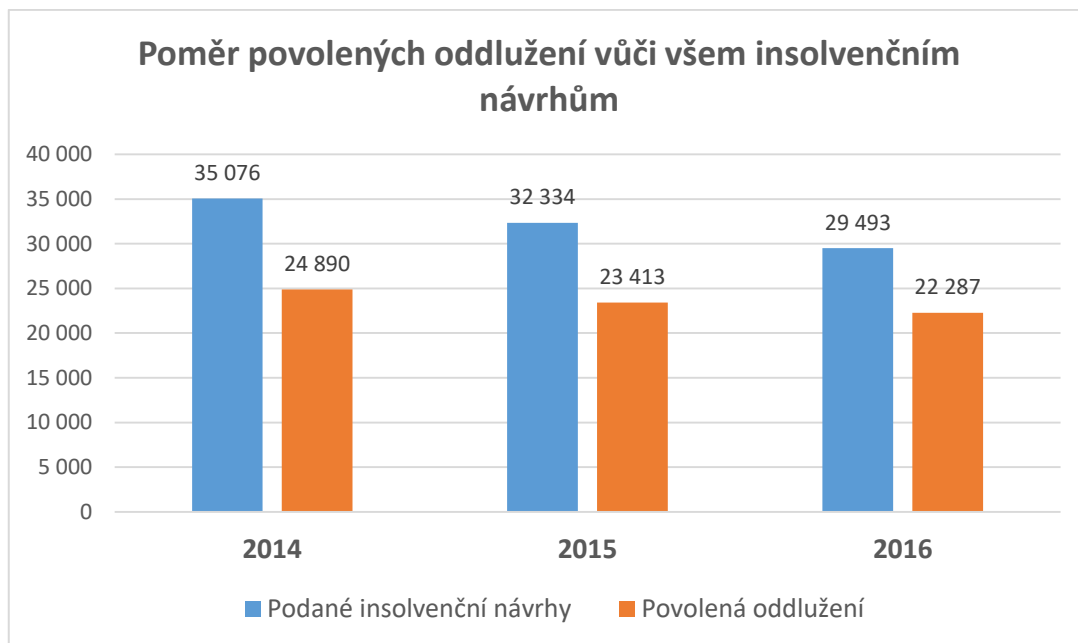
Z prvního grafu lze vyčíst, že většinu z podaných insolvenčních návrhů tvoří návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení. Vidíme také, že počet insolvenčních návrhů v posledních třech letech lehce klesá.

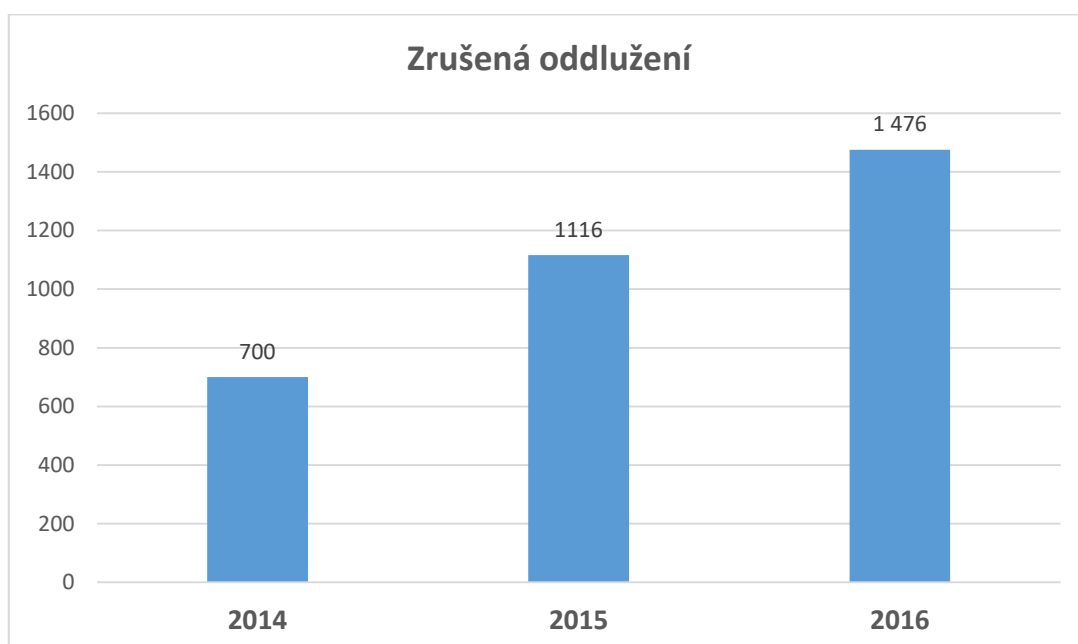
Z druhého grafu je patrné, že silně převládají insolvenční návrhy podané samotným dlužníkem. Je to logické zejména s ohledem na informovanost věřitele ohledně všech dlužníkových věřitelů a celkovou výši jeho závazků.

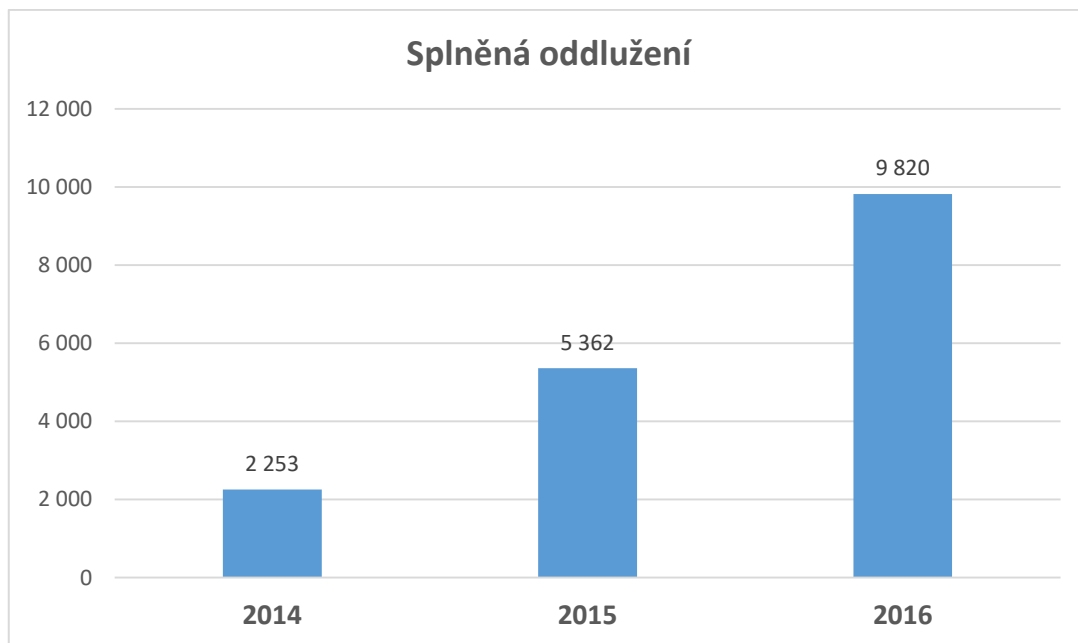
Třetí graf znázorňuje, jakým způsobem insolvenční soudy rozhodují o podaných insolvenčních návrzích.

Čtvrtý graf informuje o poměru povolených oddlužení vzhledem ke všem podaným insolvenčním návrhům. Zbytek insolvenčních návrhů buď končí odmítnutím, případně zamítnutím, nebo rozhodnutím o řešení úpadku konkursem anebo reorganizací.

Pátý graf znázorňuje, kolik schválených oddlužení je v jednotlivých rocích zrušeno insolvenčními soudy.

Šestý graf informuje o počtu oddlužení, u kterých insolvenční soud vzal na vědomí jejich splnění v daném kalendářním roce.

Abstrakt

Oddlužení představuje jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka. Jedná se o dlužníky velmi využívaný institut, jehož cílem je nejen uspokojení věřitelů minimálně v zákonem garantované výši, ale i ochrana dlužníka, který je na základě úspěšného oddlužení osvobozen od všech minulých dluhů a může tak začít nový život bez dluhů a nekonečných exekucí.

Cílem této diplomové práce je charakterizovat institut oddlužení, zařadit ho do systému insolvenčního práva, popsat procesní stránku oddlužení a některé oblasti, které v praxi způsobují aplikační obtíže. Při psaní práce jsem se snažila účinnou právní úpravu propojit se související judikaturou vyšších soudů, komentářovou literaturou, odbornými publikacemi a články.

Text práce se dělí do 5 kapitol. V první se věnuji charakteristice základních pojmů insolvenčního práva (insolvenční řízení, úpadek, procesní subjekty) a způsobům řešení úpadku dlužníka.

Druhá kapitola se zaměřuje na průběh insolvenčního řízení od podání insolvenčního návrhu až po povolení a schválení oddlužení. V závěru kapitoly popisují způsoby provedení oddlužení, kterými jsou zpeněžení majetkové podstaty a plnění splátkového kalendáře, případně jejich kombinace.

V třetí části se zabývám některými problematickými oblastmi oddlužení, jejichž výslovná úprava v insolvenčním zákoně chybí nebo je nejasná, například některými aspekty společného oddlužení manželů, nižšími než zákonnými splátkami v oddlužení, mimořádnými příjmy dlužníka nebo postavením zajištěných věřitelů v oddlužení.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na skončení oddlužení a osvobození dlužníka od neuhrazených pohledávek.

V poslední kapitole stručně upozorňuji na významné změny v oddlužení, které budou zavedeny novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb., která nabude účinnosti dne 1. 7. 2017.

Abstract

Discharge from debts represents one of modes of resolving bankruptcy of a debtor. It is a legal institute, which is very often used by debtors. Its aim is not only to satisfy creditors at least in the law guaranteed amount but also to protect the debtor, who is released of all his previous debts after successful discharge and he can start new life without debts and never-ending executions.

The purpose of this thesis is to characterize an institute of discharge, to put it into the system of insolvency law, to describe insolvency procedure and some problematic areas of discharge, which cause difficulties in practice. During writing this thesis I tried to interconnect effective laws with case law of higher courts, reference literature and articles.

The thesis is composed of 5 chapters. In the first one I briefly characterize basic terms of insolvency law (insolvency proceeding, bankruptcy, procedural entities) and modes of resolving bankruptcy of a debtor.

Second chapter focuses on insolvency proceeding from insolvency petition to permission of discharge. Last part of the chapter describes alternatives of discharge, these are converting debtor's property into money, payment schedule or combination of both.

In the third part, I deal with some problematic areas of discharge, which are missing or unclear in the Insolvency Act, for example joint petition of spouses, lower than statutory instalment, extraordinary income of debtor or the position of secured creditors in discharge.

Chapter four concentrates on the termination of discharge and debtor's release from the debts, which were not satisfied during the insolvency proceeding.

In the last chapter I briefly point out the important changes in discharge, which will be introduced by the amendment to Insolvency Act No. 64/2017 Coll., which will come into effect on July 1, 2017.

Název diplomové práce v českém jazyce

Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka

Klíčová slova v českém jazyce

Oddlužení

Dlužník

Úpadek

Insolvenční řízení

Thesis title in English

Discharge as a mode of resolving bankruptcy of a debtor

Key words in English

Discharge

Debtor

Bankruptcy

Insolvency proceeding